

RAPORT Z WIZYTACJI (ocena programowa)

dokonanej w dniach 27 – 28 czerwca 2015 r.
na kierunku *zarządzanie* prowadzonym
na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym i ogólnoakademickim
na Wydziale Studiów Społecznych
Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu.

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Danuta Strahl - członek PKA

członkowie:

- prof. dr hab. Marek Lisiński - członek PKA

- prof. dr hab. Tadeusz Kufel - członek PKA

- mgr Hanna Chrobak-Marszał - ekspert PKA

- Krzysztof Ławecki – ekspert PKA - przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacja o wizytacji

Wizytacja w Wydziale Studiów Społecznych Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Warszawie na kierunku *zarządzanie* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2014/2015. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz drugi.

Pierwsza ocena jakości kształcenia na tym kierunku odbyła się w roku 2009 r. i zakończyła wydaniem oceny warunkowej (Uchwała Nr 22/2009 Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej z dnia 5 lutego 2009 r.). Ocena przedstawionej przez Rektora dokumentacji o podjętych działaniach naprawczych na studiach pierwszego stopnia zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała Nr 313/2010 Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej z dnia 15 kwietnia 2010 r.).

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1.1).

Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa (WSB) w Poznaniu rozpoczęła działalność od prowadzenia kształcenia na kierunku *pedagogika* oraz *zarządzanie i marketing* na mocy decyzji Ministra Edukacji Narodowej i Sportu nr DSW-3-4001-972/WB/04 z dnia 17 grudnia 2004 r. nadającej uprawnienia do prowadzenia wyższych studiów zawodowych.

Procedury związane z utworzeniem kierunku zostały zachowane, tj. odbywały się zgodnie z zapisami w Statucie, po pozytywnym zaopiniowaniu dokumentów przez Senat oraz skierowaniu przez Rektora Uczelni stosownego wniosku do ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Misja oraz strategia Uczelni została uchwalona przez Senat Uchwałą nr 16/2011 z dnia 26 września 2011 r.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Senatu wraz z listami obecności w powyższej sprawie.

Już pobieżna analiza tego dokumentu pozwala zidentyfikować jego mankamenty. Do takich można zaliczyć brak informacji, iż strategia stanowi załącznik do tej uchwały. Ponadto dokument nie określa horyzontu czasowego, w którym obowiązują określone w strategii priorytety rozwoju Szkoły, choć w jej treści można znaleźć stwierdzenia, że jest planem strategicznym na lata 2012 – 2017.

Interesującym, ale niepraktykowanym powszechnie w podmiotach sektora szkół wyższych w Polsce, dokumentem jest Zarządzenie Nr 101/12/2011 Rektora Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu z dnia 30 grudnia 2011 r. w sprawie wprowadzenia w życie strategii rozwoju. Jego treść określa moment obowiązywania tego dokumentu (jest to 1 stycznia 2012 roku) oraz ustala zadania, które powinny podjąć i zrealizować kierownicy kluczowych jednostek organizacyjnych Szkoły (prorektor, dyrektor biura rektora, dyrektorzy oraz dziekani Wydziałów), aby skutecznie wprowadzić w życie strategię rozwoju Uczelni.

Strategia posiada rozbudowaną strukturę. Obejmuje misję Uczelni, analizę SWOT, cele strategiczne, elementy strategii rozwoju WSB określone na lata 2012 – 2017 oraz wdrażanie strategii rozwoju.

Analiza budowy tego dokumentu wskazuje, iż brak w niej istotnego odniesienia do otoczenia, w którym funkcjonuje Szkoła, ustalenia potencjału Uczelni, antycypacji tych czynników zewnętrznych i wewnętrznych i określenia dla nich prognoz rozwoju sytuacji. Zawarte w strategii cele strategiczne bez wskazanych wyżej rozstrzygnięć są tylko obdarzonymi pewnym stopniem prawdopodobieństwa priorytetami rozwoju Szkoły.

Misja Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa to upowszechnianie humanistycznych wartości, oparcie edukacji na profesjonalnej wiedzy i umiejętnościach, propagowanie bezpieczeństwa publicznego i bezpieczeństwa człowieka oraz kształcenie i wychowanie dla bezpieczeństwa.

Misja ta jest realizowana poprzez koncepcję Uczelni otwartej i przedsiębiorczej, która postrzega, bada i stara się zaspokajać potrzeby bezpieczeństwa w różnych płaszczyznach życia społecznego i gospodarczego, aktywnie na nie oddziałując, animację środowiska kulturotwórczego oraz kreowanie wzorców zachowań, postaw i wartości wpływających z profilu i filozofii Szkoły, rozwijanie umiejętności praktycznej aplikacji wiedzy w odniesieniu do społecznych, edukacyjnych i ekonomicznych realiów życia zawodowego absolwentów oraz rozwijanie integralnego modelu kształcenia łączącego wiedzę, postawy i umiejętności w jednolity organizm Szkoły.

Misja WSB w Poznaniu wyraża jej aspiracje i dążenia opisując szczegółną rację, powód istnienia Szkoły na krajowym rynku edukacyjnym, określa podstawowe wartości, które zamierza respektować. Jej mankamentem jest to, że nie wskazuje zakresu działalności w tym swojej oferty edukacyjnej, nie określa również adresata swoich usług edukacyjnych. Brak w niej, zatem odniesienia, do, choć ogólnie zarysowanej z zamiarem przyszłej realizacji, koncepcji kształcenia w Uczelni. Misja wypełnia, więc tylko połowicznie podstawowe standardy, które przydaje się temu powodowi funkcjonowania Uczelni.

Ocena tak sformułowanej misji nie wypada jednoznacznie pozytywnie. Trudno też znaleźć wyraźne odniesienie realizowanej i ocenianej koncepcji kształcenia na kierunku *zarządzanie* do tak określonej misji, choć pośrednie odniesienie jest zauważalne.

Kolejnym składnikiem strategii WSB są cele strategiczne. Uczelnia formułuje trzy następujące:

1. Wzrost liczby absolwentów, różnych form kształcenia, uzyskujących kwalifikacje do podjęcia aktywności zawodowej,
2. Wzrost liczby i poziomu różnych form działalności naukowej realizowanej w oparciu o różnorodne modele finansowania,
3. Rozszerzenie współpracy, w tym, międzynarodowej oraz lepszego wykorzystania funduszy europejskich, umożliwiających rozwój oraz wzmacniających oba opisane powyżej efekty.

Każdy z tych szczegółowych celów strategicznych przełożony został na szczegółowe cele osiowe (tak autorzy strategii nazywają cele odpowiadające czterem podstawowym obszarom funkcjonowania Szkoły), którymi są:

- Wzrost elastyczności procesu i wykorzystanie nowych możliwości kształcenia,
- Intensyfikacja działalności naukowej,
- Rozszerzenie zakresu współpracy, w tym międzynarodowej,
- Usprawnienie struktury organizacyjnej i zasad funkcjonowania jednostek

Dla każdego celu osiowego opracowano zestaw celów operacyjnych oraz ich efekty. Takimi celami operacyjnymi, dla nas najbardziej interesującego pierwszego celu osiowego są:

- Opracowanie propozycji programów edukacyjnych zgodnych z Krajową Strukturą Kwalifikacyjną,
- Uruchomienie nowych kierunków i specjalności,
- Przygotowanie oferty programowej w języku obcym,
- Podejmowanie inicjatywy kształcenia zdalnego, przy wykorzystaniu możliwości finansowania z grantów lub funduszy unijnych,
- Elastyczne połączenie potencjału lokalizacyjnego Uczelni z ofertą kształcenia,
- Usprawnienie systemu zapewnienia jakości kształcenia

Efekty przypisane celom operacyjnym określono w horyzoncie planowania 2012 – 2017. W tak zdefiniowanych celach operacyjnych strategii Uczelni oraz w ich efektach można znaleźć pośrednie związki z koncepcją kształcenia na kierunku *zarządzanie*.

Strategię WSB kończy część dotycząca wdrażania strategii rozwoju. Wskazuje ona na kolejne etapy prac nad jej doskonaleniem. Bardzo symptomatyczne są dwa ostatnie zdania strategii. Stanowią one, że „Sztuka zarządzania Uczelnią wymaga aktualizacji strategii, co kilka lat lub w miarę zmiany warunków zewnętrznych. Przyjmując niezmienną misję, zakłada się cykliczne uaktualnienia strategii zwłaszcza, że do jej obecnej wersji zastosowano bardzo ogólne założenia”.

Z analizy dostępnej i przedłożonej Zespołowi Oceniającemu dokumentacji wynika jednoznacznie, że taka aktualizacja powinna zostać niezbędną przeprowadzona.

Strategia Wydziału Studiów Społecznych (WSS) w Poznaniu przyjęta została przyjęta Uchwałą nr 5/10/2011 Rady Wydziału z dnia 24 października 2011 r. w sprawie zatwierdzenia Strategii Rozwoju Wydziału Studiów Społecznych na lata 2012 – 2017. Dla strategii tej podstawowej jednostki organizacyjnej Uczelni określono horyzont planowania.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Rady Wydziału wraz z listami obecności w powyższej sprawie. W Uchwale brak informacji, o tym, że zatwierdzona strategia stanowi jej załącznik.

Budowa strategii WSS jest identyczna jak strategia Uczelni. Składa się ona z tych samych elementów. Tworzą ją, zatem misję Wydziału, SWOT, cele strategiczne, elementy strategii oraz wdrażanie strategii rozwoju.

Analiza i ocena misji i strategii Wydziału upoważnia do stwierdzenia, że można w nich zidentyfikować wszystkie te mankamenty, które wskazaliśmy oceniając misję i strategię Szkoły. Dotyczą one zarówno problemów formalnych, merytorycznych i metodologicznych. Analiza misji i strategii Wydziału pokazuje, że związek z koncepcją kształcenia na kierunku *zarządzanie* jest dość pośredni.

Dla potwierdzenia powyższego stwierdzenia przedstawiamy wyróżnione dla pierwszego celu osiowego strategii Wydziału (Wzrost elastyczności procesu i wykorzystanie nowych możliwości kształcenia) cele operacyjne. Są one następujące:

- Opracowanie propozycji programów edukacyjnych zgodnych z Krajową Strukturą Kwalifikacyjną,
- Uruchomienie nowych kierunków i specjalności,
- Podejmowanie inicjatywy kształcenia zdalnego, przy wykorzystaniu możliwości finansowania z grantów lub funduszy unijnych,
- Elastyczne połączenie potencjału lokalizacyjnego Wydziału w ramach Uczelni z ofertą kształcenia,
- Usprawnienie systemu zapewnienia jakości kształcenia,
- Przygotowanie w Wydziale kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim do transformacji na profil praktyczny.

Analiza powyższego zestawienia pozwala zauważyć, że ujęte w niej cele operacyjne są niemal identyczne z celami Szkoły. Różnica sprowadza się do zastąpienia jednego celu operacyjnego w strategii Uczelni, którym jest – „Przygotowanie oferty programowej w języku obcym”, innym celem Wydziału, który brzmi – „Przygotowanie w Wydziale kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim do transformacji na profil praktyczny”.

Wszystkie te cele mogą być odniesione i realizowane na kierunku zarządzanie ale brak jest wytyczonych i zorientowanych zadań na kierunek zarządzanie.

Przedstawiona w Raporcie Samooceny koncepcja kształcenia na kierunku *zarządzanie dla studiów I stopnia* wpisuje się w obszar nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych i społecznych oraz dyscypliny naukowe: nauki o zarządzaniu, ekonomia oraz nauki o bezpieczeństwie. Nauki o zarządzaniu jako dyscyplina podstawowa dla tego kierunku, koncentruje się nie tylko na uogólnieniach teoretycznych dotyczących funkcjonowania, przekształcania, rozwoju oraz współdziałania instytucji, ale przede wszystkim ma charakter wysoce aplikacyjny, co wiąże się z położeniem nacisku na wskazywanie dyrektyw praktycznych.

Kierunek *zarządzanie* został przygotowany z myślą o tych studentach, którzy interesują się projektowaniem, wprowadzaniem, nadzorowaniem i usprawnianiem systemów zarządzania odnoszących się do różnych aspektów działalności współczesnych organizacji. Obok kategorii bezpieczeństwa, która wynika ze specyfiki Uczelni (w tym bezpieczeństwa i higiena pracy, bezpieczeństwa informacji, zarządzania ryzykiem) silnie akcentowane są w programie studiów na tym kierunku, takie obszary jak: jakość (produkcja i usługi), ekologia czy też odpowiedzialność społeczna organizacji. Z uwagi na fakt, że w każdym z tych obszarów zasadniczą rolę pełni kapitał ludzki, w programie kierunku znacząco zaakcentowano kwestię zarządzania ludźmi oraz zarządzania wiedzą i kapitałem ludzkim. Wynika stąd zasadniczy cel kształcenia, jakim jest przekazanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych niezbędnych dla znajomości istoty, prawidłowości i problemów funkcjonowania różnego rodzaju organizacji – m. in. przedsiębiorstw czy też instytucji publicznych, a w tym także struktur bezpieczeństwa państwa.

Absolwent kierunku *zarządzanie* w Wyższej Szkole Bezpieczeństwa posiada:

- wszechstronną wiedzę z zakresu nauk o zarządzaniu, ekonomii i nauk o bezpieczeństwie, dotyczącą istoty, prawidłowości, problemów funkcjonowania i rozwoju organizacji – m. in. przedsiębiorstw, instytucji publicznych, w tym także struktur bezpieczeństwa państwa,
- umiejętności diagnozowania, rozpoznawania i rozwiązywania problemów gospodarowania zasobami ludzkimi, rzeczowymi i finansowymi oraz informacjami,
- umiejętności związane z gromadzeniem, przetwarzaniem oraz udostępnianiem informacji z wykorzystaniem nowoczesnych technologii,

- kompetencje związane z *zarządzaniem* i kierowaniem,
- umiejętności poruszania się w różnych obszarach działań organizacyjnych, planistycznych czy kontrolnych zarówno w przedsiębiorstwach, korporacjach czy instytucjach administracji publicznej, jak i organizacjach rządowych i pozarządowych,
- kompetencje do pracy w roli samodzielnego i wykwalifikowanego praktycznie przedsiębiorcy charakteryzującego się ciekawością, chęcią samodoskonalenia i umiejętnościami organizacyjnymi,
- kompetencje do pracy w zespole, takie jak np.: zdolność przewodzenia, organizowania ludzi i budowania zwartych zespołów w obszarze szeroko pojętego zarządzania; integrowania ludzi wokół ważnych celów społecznych czy też umiejętność współpracy w środowisku zawodowym oraz lokalnym,
- kompetencje dające możliwość samodzielnego poruszania się na rynku pracy z predyspozycjami do zmiany obecnych lub nabycia nowych kwalifikacji.

W wyniku realizacji celów i efektów kształcenia przyjętych do realizacji w trzy letnim cyklu kształcenia, absolwent kierunku *zarządzanie* jest wyposażony we wszechstronną, ale podstawową wiedzę, umiejętności praktyczne oraz kompetencje społeczne pozwalające mu na samodzielną i zespołową pracę zawodową bezpośrednio po ukończeniu studiów. Jest to możliwe dzięki realizacji kształcenia ogólnego, kierunkowego oraz specjalnościowego pogłębionego odbywaniem praktyk zawodowych przez studentów.

Określone dla kierunku *zarządzanie* efekty kształcenia są osiągnięte poprzez:

- zdobywanie przez studentów wiedzy ekonomicznej i z nauk o zarządzaniu, niezbędnej do zrozumienia mechanizmów rządzących procesami kierowania oraz społeczno-ekonomicznych uwarunkowań współczesnego, dynamicznie rozwijającego się rynku pracy wraz z całokształtem osadzonych w nim relacji międzyludzkich,
- kształcenie kompetencji w zakresie rozumnego przywództwa, które w równym stopniu kreuje, co i ogranicza, inspiruje oraz ukierunkowuje,
- rozwijanie wrażliwości etycznej i estetycznej studentów oraz nabywanie praktycznych umiejętności w zakresie ewaluacji, wartościowania zjawisk społecznych i ekonomiczno-gospodarczych czy kulturowych,
- ukształtowanie i rozwijanie umiejętności komunikowania się społecznego, wypowiedzenia się, negocjacji oraz rozumienia przekazów społecznych i medialnych.

Kierunek *zarządzanie* w Wyższej Szkole Bezpieczeństwa wyróżnia kształcenie w zakresie wybranych specjalności łączących *zarządzanie* z szeroko pojętym bezpieczeństwem. W ramach oferowanych specjalności student zdobywa ukierunkowaną wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne z zakresu:

- systemu pracy w Polsce i Unii Europejskiej, w tym regulacji prawnych, wymagań BHP i zagrożeń w bezpieczeństwie informacji - na specjalności „*zarządzanie bezpieczeństwem informacji i BHP*”,
- systematycznej i niezależnej oceny danej organizacji, jej systemu funkcjonowania, procesu zachodzących w niej przeobrażeń czy też projektu wdrażania zmian doskonalących jej funkcjonowanie - na specjalności „*audyt i kontrola jakości zarządzania*”,
- wystąpień publicznych, prowadzenia argumentacji i negocjacji, psychologii perswazji, przywództwa oraz podejmowania decyzji - na specjalności „*coaching i przywództwo w biznesie*”,
- zarządzania kapitałem ludzkim w organizacji w warunkach zmian gospodarczych oraz *zarządzanie* organizacją w aspekcie outsourcingu – na specjalności „*zarządzanie kadrami - outsourcing HR*”.

Proces kształcenia na kierunku *zarządzanie* jest nieustannie rozwijany poprzez dostosowanie go do bieżących potrzeb lokalnego, regionalnego i ogólnopolskiego rynku pracy tak, aby absolwenci studiów ekonomicznych I stopnia mogli nie tylko kontynuować

dalej studia, ale również skutecznie aplikowali na stanowiska kierownicze do podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, jednostek administracji publicznej, organizacji non profit czy instytucji bankowych i ubezpieczeniowych.

W prowadzonych zajęciach dydaktycznych na wszystkich formach kształcenia kładzie duży nacisk na powierzanie prowadzenia zajęć o charakterze specjalistycznym/praktycznym nauczycielom akademickim, będącym często ekspertami w wykładanych przedmiotach, oraz wykładowcom, którzy zdobyli doświadczenie zawodowe poza szkolnictwem wyższym. Treść tych zajęć jest dostosowana do potrzeb interesariuszy zewnętrznych.

Z tych przedstawionych wyżej założeń koncepcji kształcenia na kierunku *zarządzanie* wynika postulat zapewnienia, przez realizowany program kształcenia, różnorodności, elastyczności i innowacyjności w procesie nauczania.

Innowacyjność kształcenia na kierunku *zarządzanie* sprowadza się przede wszystkim do ciągłego doskonalenia oferowanych produktów, wprowadzania nowych specjalności oraz nowych form i metod pracy ze studentem. Elastyczność z kolei odzwierciedla się głównie w szybkim reagowaniu na zgłaszane, bieżące oczekiwania i zainteresowania zarówno studentów, jak i kadry dydaktycznej. Natomiast różnorodność dotyczy szczególnie szerokiego oraz dostosowanego do dynamiki zmian wachlarza oferty edukacyjnej.

Do elastyczności kierunku *zarządzanie* należy zaliczyć w szczególności możliwość studiowania w różnym trybie: stacjonarnym, niestacjonarnym oraz w wyjątkowych sytuacjach według indywidualnej organizacji, planu i programu studiów. Student na kierunku *zarządzanie* może rozwijać swoje zainteresowania, wiedzę i umiejętności, wybierając daną specjalność z szerokiego wachlarza specjalności, (w czym przejawia się różnorodność). Należy podkreślić, że na kierunku *zarządzanie* realizowane są unikatowe specjalności, które wyróżniają Wyższą Szkołę Bezpieczeństwa na tle innych Uczelni. Specjalności ulegają modyfikacjom zgodnie z nowymi trendami i potrzebami rynku, co przekłada się z kolei na ich innowacyjność.

Na kierunku *zarządzanie* w sposób elastyczny są organizowane różnego rodzaju zajęcia terenowe, które pozwalają studentom na zapoznanie się z systemem zarządzania w różnych dziedzinach i sektorach rynku pracy. Dodatkowo liczne praktyki umożliwiają studentom wdrożenie się w praktyczne zastosowanie zarządzania w prowadzeniu firmy. Ponadto biuro karier wspiera studentów w szukaniu odpowiednich miejsc do odbywania praktyk i podjęcia pracy. Na uwagę zasługują również organizowane dla studentów obozy zajęciowe i sportowe, które umacniają więzi między studentami oraz uczą współpracy w grupie. Ma to wpływ nie tylko na różnorodność kształcenia na kierunku *zarządzanie*, ale także na jego jakość. Studenci w niestandardowych, pozauczelnianych warunkach częściej chętniej uczestniczą w zajęciach, angażując się w ich przebieg, co odzwierciedlają ich osiągnięcia naukowe.

Zarządzanie to kierunek studiów pozwalający na zdobycie wiedzy nie tylko z zakresu nauk o zarządzaniu, ale również z zakresu marketingu, ekonomii oraz finansów, a także z zakresu bezpieczeństwa (m.in.: bezpieczeństwa informacji oraz BHP).

Elastyczność, różnorodność i innowacyjność kierunku *zarządzanie* w Wydziale Studiów Społecznych w Poznaniu uzewnętrznia się także stworzonymi warunkami do indywidualizacji studiów. Studenci mają możliwość w bardzo szerokim zakresie kształtowania przebiegu własnych studiów, w związku, z czym można wyróżnić kilka szczebli dopasowania ścieżki rozwoju do potrzeb studentów:

1) przedmioty do wyboru: już od pierwszego roku studiów (począwszy od edycji programu studiów 2014) studenci mają możliwość wyboru wyróżnionych przedmiotów. Przedmioty do wyboru stanowią część planu studiów składającą się na pakiety przedmiotów przygotowane przez wykładowców czy interesariuszy zewnętrznych. Są one prowadzone zarówno w formie wykładów, jak i ćwiczeń oraz projektów praktycznych. Na Uczelni funkcjonuje również praktyka zgłaszania przez studentów własnych zainteresowań

i uruchamiania w związku z tym dodatkowych zajęć spoza propozycji zawartych w programie studiów. Aby nie zakłócać normalnego trybu studiów, przedmioty te realizowane są np. w postaci bardzo intensywnych trzy- czterodniowych obozów. We współpracy z Samorządem studentkim obozy organizowane są w formie wyjazdów do atrakcyjnych miejscowości,

2) wybór specjalności: na kierunku *zarządzanie* Wydziału Studiów Społecznych w Poznaniu studenci dokonują wyboru specjalności spośród oferowanych każdorocznie propozycji, które są tworzone w oparciu o oczekiwania rynku pracy, co podkreśla ich innowacyjność i elastyczność dostosowania się do potrzeb rynku pracy,

3) prace dyplomowe: prace dyplomowe prowadzone na kierunku *zarządzanie* obejmują bardzo szeroką tematykę, co podkreśla ich różnorodność. Są realizowane w ścisłej współpracy z dużymi i średnimi firmami usługowymi czy biznesowymi lub w ramach grantów badawczych prowadzonych w Wydziale,

4) staże i stypendia zagraniczne: w trakcie studiów studenci mają szereg możliwości wyjazdów zagranicznych zarówno na praktyki, jak i na studia w innych Uczelniach (w ramach podpisanych przez Uczelnię umów o współpracy). Szczególnym rodzajem wyjazdów są stypendia Erasmus Plus, w trakcie, których studenci przebywają semestr lub dwa semestry (rok akademicki) na Uczelniach zagranicznych i tam realizują wcześniej uzgodniony program studiów, który pozwala im zdobyć różnorodne umiejętności i doświadczenie,

5) studia i specjalności równoległe: ze względu na dużą liczbę prowadzonych w Wydziale kierunków studiów i specjalności studenci, w ramach Wydziału, mają możliwość studiowania na dwóch kierunkach lub specjalnościach równoległe. W przypadku problemu z pogodzeniem godzin zajęć, student może ubiegać się o przyznanie indywidualnej organizacji studiów, co jest próbą dopasowania się do indywidualnego planu dnia i tygodnia studenta oraz umożliwienia mu wszechstronnego rozwijania swoich zainteresowań, co świadczy też o elastyczności Uczelni względem studenta,

6) kursy, warsztaty i szkolenia: w Wydziale student ma możliwość w ramach kierunku *zarządzanie* zdobyć dodatkowe uprawnienia poprzez realizację dodatkowych, stanowiących część oferty edukacyjnej Uczelni, kursów (w czasie nie kolidującym z zajęciami). Różnorodna tematyka kursów, warsztatów i szkoleń zmienia się i dostosowuje w zależności od zapotrzebowania rynku pracy,

7) interesariusze zewnętrzni: w trakcie studiów na kierunku *zarządzanie* studenci mają możliwość poznawania rynku pracy. W tym celu organizowane są cykliczne spotkania studentów z potencjalnymi pracodawcami i ekspertami. Tego typu inicjatywa stwarza studentom i absolwentom nowe możliwości kształcenia. Ułatwiają one dostęp do praktyk i staży, a w efekcie zdobycie doświadczenia potrzebnego na rynku pracy. Jest to także szansa dla studentów na zdobycie zróżnicowanej wiedzy;

8) programy kształcenia: na kierunku *zarządzanie* Wydziału Studiów Społecznych w Poznaniu studenci mają oferowane różnorodne i innowacyjne przedmioty zgrupowane w module o charakterze ogólnym, kierunkowym i specjalnościowym; doświadczoną kadrę naukową gwarantującą wysoki merytoryczny poziom kształcenia studentów; stały i bezpośredni kontakt z praktyką w tym zakresie poprzez prowadzenie zajęć praktycznych umożliwiających doskonalenie zawodowe. Ze względu na profil praktyczny Uczelni, w ramach zajęć odbywają się zajęcia terenowe, w trakcie, których student już na wczesnym etapie kształcenia zdobywa doświadczenie praktyczne i zapoznaje się ze swoją przyszłą pracą – m. in. odwiedza różnego rodzaju instytucje, firmy i zakłady pracy, przeprowadza wywiady z pracownikami i potencjalnymi pracodawcami czy też przygotowuje się do aktywnego poszukiwania pracy w zawodzie,

9) studia podyplomowe: w ofercie Uczelni skorelowanej z kierunkiem *zarządzanie* znajduje się osiem, cieszących się zainteresowaniem propozycji studiów podyplomowych (w tym dwie nowe: *zarządzanie* kryzysowe w systemie bezpieczeństwa narodowego oraz *zarządzanie* informacją w środowisku międzynarodowym), w wyniku ich realizacji studenci

mogą pogłębiać oraz uzupełniać wiedzę zdobytą wcześniej na studiach. Oferta studiów podyplomowych w ramach kierunku *zarządzanie* jest najbardziej rozbudowaną i prężnie działającą na Uczelni,

10) platforma e-learningowa: wspiera tradycyjny sposób prowadzenia zajęć poprzez publikowanie materiałów dydaktycznych i szkoleniowych oraz umieszczenie zadań dla studentów w przestrzeni wirtualnej.

Oceniając tak opisaną koncepcję kształcenia dla kierunku *zarządzanie* z punktu widzenia różnorodności, innowacyjności i elastyczności oferty kształcenia oraz możliwości jej kształtowania należy stwierdzić, że wypełnia ona wymagania w stopniu satysfakcjonującym.

1.2).

Koncepcja kształcenia na kierunku *zarządzanie* na Wydziale Studiów Społecznych Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa powstała, tak deklarują władze Wydziału i co potwierdzono również w toku analizy stosownej dokumentacji, we współpracy, z interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi.

Interesariuszami zewnętrznymi są pracodawcy zrzeszeni w Radzie Pracodawców Wydziału jak i pracodawcy indywidualni działający na podstawie porozumień o współpracy oraz listów intencyjnych.

Rola interesariuszy zewnętrznych została określona przez Zarządzenie Nr 045/05/2014 Rektora Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu z dnia 14 maja 2014 r., w sprawie powołania przy Wydziałach Rad Pracodawców ds. oceny praktycznego kształcenia studentów. Według tego Zarządzenia Rady Pracodawców są kolegiałnymi organami doradczymi Dziekanów Wydziałów w zakresie jakości kształcenia praktycznego studentów. Głównymi obszarami działalności Rad Pracodawców są:

- 1) partycypowanie w procesie zapewniania jakości i budowania wysokiej kultury jakości kształcenia w wydziale,
- 2) wyrażanie opinii w sprawie zapotrzebowania na kwalifikacje zawodowe przyszłych absolwentów kierunków studiów prowadzonych w Uczelni,
- 3) pozyskiwanie, gromadzenie oraz udostępnianie środowisku akademickiemu informacji dotyczących współczesnego rynku pracy oraz zachodzących w nim zmian i tendencji,
- 4) uczestniczenie w tworzeniu koncepcji kształcenia i programów studiów, a w tym przede wszystkim zakładanych efektów kształcenia osiągniętych przez studentów pod względem nabywania przez nich praktycznych umiejętności niezbędnych do wykonywania przyszłego zawodu,
- 5) dokonywanie regularnych przeglądów programów studiów i proponowanie ewentualnych zmian pod kątem zdobywania przez studentów praktycznych umiejętności przydatnych im w przyszłej pracy,
- 6) udział w systematycznym monitorowaniu programów studiów i organizacji zajęć dydaktycznych oraz dostosowywaniu ich do współczesnych kierunków rozwoju rynku pracy oraz oczekiwań studentów,
- 7) ocena efektywności zajęć ogólnouczelnianych i międzykierunkowych oraz przypisanej im liczby punktów ECTS pod względem wzmacniania pozycji studentów Uczelni na rynku pracy oraz sprzyjania ich ogólnemu rozwojowi,
- 8) przedstawianie propozycji dotyczących prowadzonej polityki kadrowej w zakresie doświadczenia praktycznego nauczycieli akademickich kształcących studentów pod kątem umiejętności wykorzystywanych w ich przyszłej pracy.

W skład Rady Pracodawców Wydziału Studiów Społecznych wchodzi przedstawiciele takich jednostek jak:

- Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu,

- Biura Ochrony „Sezam”,
- Cichy Fight & Tactics Group Consulting Counterterrorism Training Poland”,
- Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży OHP w Poznaniu,
- Agencji Detektywistyczna i Ochrony JOKER,
- Firmy Detektywistyczna ARCANO PLUS Sp. z o. o.

Współpraca z Radą Pracodawców Wydziału wynikała z treści przywołanego wyżej Zarządzenia, a polegała na współdziałaniu w określaniu efektów kształcenia oraz ocenie spójności koncepcji, programu i efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy. Miała ona charakter formalny, co potwierdzono w toku analizy protokołów z posiedzeń Rady. Stwierdzono, że w ostatnim okresie posiedzenia odbywały się w dniach: 30 maja 2014 r., 28 listopada 2014 r., 20 lutego 2015 r. oraz 18 czerwca 2015 r.

Niezależnie od tego Wydział podpisał dwustronne porozumienia o współpracy oraz listy intencyjne z różnymi podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego. Z przedłożonych Zespołowi Oceniającemu dokumentów wynika, że taka współpraca, choć zróżnicowana przedmiotowo, obejmuje następujące podmioty:

- Wydział Zarządzania i Dowodzeni Akademii Obrony Narodowej z siedzibą w Warszawie,
- O'CHIKARA M. Kwiatkowski i D. Kowalski Spółka jawna,
- Policealną Szkołę Biznesu i Ochrony „DELTA”,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 im Eugeniusza Kwiatkowskiego w Jarocinie,
- Zespół Szkół Mechanicznych im. Komisji Edukacji Narodowej w Poznaniu
- Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Sulechowie,
- Zespół Szkół im. Gen. Dezyderygo Chłapowskiego w Bolechowie,
- Zespół Szkół Geodezyjno-Drogowych im. Rudolfa Modrzejewskiego,
- Zespół Szkół Technicznych im. Hipolita Cegielskiego w Śremie,
- Zespół Szkół Technicznych im. gen. prof. S. Kaliskiego w Turku,
- Zespół Szkół Zawodowych nr 6 im. Joachima Lelewela,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. dr. ppłk Stanisława Kulińskiego,
- Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego z siedzibą w Szczecinie,
- Liceum Ogólnokształcące im. Janusza Korczaka w Więcborku,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Kaliszu,
- Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach,
- Politechnika Poznańska, Instytut Maszyn Roboczych i Pojazdów Samochodowych,
- Zespół Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Kaczkach Średnich,
- Szkoły im. I. Paderewskiego prowadzone przez Edukację Lubasz sp. z o.o.,
- Państwową Wyższą Szkołę Zawodową im. J.A. Komeńskiego w Lesznie,
- Bursę Szkolną nr 2 w Poznaniu,
- Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Wołowie,
- Zespół Szkół Technicznych im. Hipolita Cegielskiego w Śremie,
- Starostę Śremskiego,
- Kolegium Jagiellońskie Toruńska Szkoła Wyższa.

Podmioty współpracujące z Wydziałem w oparciu o dwustronne umowy są również konsultantami w zakresie budowy koncepcji kształcenia na kierunku *zarządzanie*. Forma pozyskiwania takich informacji są mniej lub bardziej regularne konsultacje.

Niezależnie od tego odbywają się bezpośrednie spotkania i dyskusje pracowników Wydziału z przedstawicielami pracodawców, które wynikają z realizacji wspólnych przedsięwzięć czy zadań. Jak to deklarują władze Wydziału odbyto szereg takich spotkań, które nie były zinstytucjonalizowane. Organizowane w tej nieformalnej formule spotkania

poświęcone były doskonaleniu merytorycznych treści programu kształcenia i metodycznych problemów związanych z ich realizacją.

Z powyżej analizy wynika, że zakres współpracy z interesariuszami zewnętrznymi jest identyfikowany, jeśli chodzi o ich zakres i różnorodność. Stopień sformalizowania uznać należy właściwy, choć troską władz Instytutu powinno być nadanie tej współpracy cech systematyczności i kompleksowości.

Udział studentów, jako interesariuszy wewnętrznych w zapewnieniu odpowiednich treści i form kształcenia, składających się na program kształcenia na kierunku *zarządzanie* wynika z treści Zarządzenie Nr 56/06/2014 Rektora Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu z dnia 10 czerwca 2014 r., w sprawie powołania Rad Studentów Wydziałów.

Rady Studentów Wydziałów są kolegialnymi organami doradczymi Dziekanów Wydziałów w zakresie jakości kształcenia, wychowania oraz zarządzania. Głównymi obszarami działalności Rad Studentów Wydziałów są:

- 1) współudział w procesie podnoszenia jakości kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów,
- 2) uzyskiwanie adekwatnych opinii środowiska studenckiego na temat jakości kształcenia i ewentualnych propozycji dotyczących doskonalenia jego funkcjonowania,
- 3) współudział w opracowywaniu analiz i sprawozdań dotyczących działalności dydaktyczno-wychowawczej oraz propozycji zmian podnoszących jakość kształcenia,
- 4) stała współpraca z Akademickim Centrum Karier i Rozwoju w celu pozyskiwania informacji dotyczących współczesnego rynku pracy oraz zachodzących w nim zmian i tendencji,
- 5) udział w analizie wyników monitorowania karier zawodowych absolwentów,
- 6) udział w tworzeniu programów kształcenia, planów studiów i dostosowywania ich do potrzeb rynku pracy oraz oczekiwań studentów.

Na wnioski Dziekana Wydziału w skład Rad Studentów WSS powołano 10 studentów wszystkich prowadzonych na wydziale kierunków studiów, także kierunku *zarządzanie*. W skład Rady wchodzi dwóch studentów kierunku *zarządzanie*.

Zespół Oceniający PKA otrzymał do wglądu dokumenty potwierdzające udział studentów w działaniach na rzecz budowy kultury jakości na WSS. Wynika to z analizy protokołów z posiedzeń Rady Studentów, które odbyły się w dniach 20 czerwca 2014 r., 24 października 2014 r., 16 kwietnia 2015 r. oraz 11 czerwca 2015 r.

Trzeba także odnotować udział pracowników jako interesariuszy wewnętrznych w tworzeniu koncepcji kształcenia na kierunku *zarządzanie*. Sprowadzał się on do udziału w organach statutowych Szkoły oraz Wydziału i polegał na podejmowaniu stosownych uchwał, uczestnictwie w pracach jednostek zajmujących się doskonaleniem jakości kształcenia, odpowiednio do zakresu ich obowiązków czy przygotowywaniu przez kadrę naukowo-dydaktyczną programu kształcenia.

Z powyżej analizy wynika, że zakres współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi jest relatywnie różnorodny i ma charakter sformalizowany. Ich udział w tworzeniu i rozwoju koncepcji kształcenia, można uznać za satysfakcjonujący.

Reasumując można jednoznacznie stwierdzić, że Interesariusze wewnętrzni i zewnętrznymi biorą w tworzeniu koncepcji kształcenia. Ich udział w kształtowaniu oferty kształcenia, celów i efektów uznać można za spełniony w stopniu satysfakcjonującym.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego - ocena: znacząco
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1) Koncepcja kształcenia opracowana dla kierunku *zarządzanie* nie ma wyraźnego, jednoznacznego odniesienia do misji i strategii Uczelni oraz wizytowanego Wydziału. Związek koncepcji kształcenia z misją Uczelni ma charakter pośredni, a cele strategiczne opracowane dla Wydziału mogą być realizowane na kierunku *zarządzanie* natomiast brak jest zadań bezpośrednio adresowanych do kierunku *zarządzanie*. Dokonując oceny koncepcji kształcenia dla kierunku *zarządzanie* z punktu widzenia różnorodności, innowacyjności i elastyczności oferty kształcenia oraz możliwości jej kształtowania należy stwierdzić, że wypełnia ona te wymagania w stopniu satysfakcjonującym.

1.2) Udział interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości w Wydziale Studiów Społecznych jest identyfikowany i to na poziomie satysfakcjonującym. Ocena interesariuszy zewnętrznych ma nie tylko charakter formalny, a zidentyfikowane w toku oceny jakości kształcenia podejmowane przez nich działania należy uznać jako zapewniające w istotnym stopniu dostosowanie efektów kształcenia do aktualnego poziomu wiedzy oraz wymagań otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy. Ocena stopnia zaangażowania studentów jakością kształcenia, oraz ich wpływ na jej doskonalenie jest istotna i nie ma tylko charakteru formalnego. Oceniając zaangażowanie pracowników Instytutu w proces budowy kultury jakości kształcenia na kierunku *zarządzanie* należy zauważyć jego różnorodność, szeroki zakres oraz nie często obserwowaną skuteczność.

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1)

Uchwałą nr 24/2012 z dnia 19 marca 2012 r. Senat - zatwierdził – zgodnie z przepisami Statutu - efekty kształcenia na kierunkach studiów realizowanych w Wyższej Szkole Bezpieczeństwa w Poznaniu, w tym dla ocenianego kierunku studiów, rozpoczynających się w roku akademickim 2012/2013 o profilu ogólnoakademickim, zaś Uchwałą nr 72/2012 z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie rozpoczęcia kształcenia w roku akademickim 2013/2014 o profilu praktycznym. Uchwałą nr 37/2013 z dnia 16 września 2013 r. Senat zatwierdził efekty kształcenia dla specjalności. W uchwale tej powinna być zawarta informacja, iż stanowi ona uzupełnienie zawiedzonych w roku 2013 efektów kształcenia.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzenia Senatu w czasie którego był zatwierdzono wymienione wyżej dokumenty.

Kierunek *zarządzanie* został przyporządkowany do obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych. Od roku akademickiego 2012/2013 kierunek ten prowadzony był jako kierunek o profilu ogólnoakademickim, na którym kształcenie zakończono w roku akademickim 2014/15 a od roku akademickiego 2013/ 2014 kierunek ma określony profil praktyczny. Uczelnia efekty kształcenia zarówno dla profilu ogólnoakademickiego jak i profilu praktycznego osadziła w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinach: nauki o zarządzaniu oraz ekonomia. Ponadto wymienia się dyscyplinę nauki o bezpieczeństwie jako dyscyplinę pokrewną.

Dla profilu ogólnoakademickiego określono 23 efekty w zakresie wiedzy, 20 w zakresie umiejętności i 11 w zakresie kompetencji. Efekty te odniesiono do wybranych efektów obszarowych dla profilu ogólnoakademickiego z obszaru nauk społecznych Wybór ten nie budzi zastrzeżeń. Każdy efekt obszarowy realizowany jest przez jeden do pięciu (w jednym przypadku sześciu) efektów kierunkowych. Efekty kierunkowe określono właściwie

akcentując orientację na przedsiębiorstwo oraz organizację, zagadnienia ekonomiczne, problematykę podejmowania decyzji, motywację, przedsiębiorczość. Opis efektów nawiązuje do dyscypliny nauki o zarządzaniu oraz ekonomia. Określono efekty dla prowadzonej specjalności: *zarządzanie* kadrami. Efekty specjalnościowe /modułowe dla grupy przedmiotów specjalnościowych wyraźnie specyfikują cele kształcenia na tej specjalności i są powiązane z efektami kierunkowymi np. w zakresie umiejętności: *potrafi analizować i zastosować systemy okresowych ocen pracowników oraz zasady prawa pracy*. Opis efektów dla profilu praktycznego uwzględnia 22 efekty w zakresie wiedzy, 16 w zakresie umiejętności i 11 w zakresie kompetencji społecznych. Opis efektów wskazuje na praktyczny profil kształcenia jak np.: *potrafi zastosować odpowiednie metody i narzędzia analityczne, systemy informatyczne dla wspomagania procesów podejmowania decyzji, posiada umiejętności kierowania i współdziałania w projektach wprowadzających określone zmiany w organizacji, potrafi samodzielnie podejmować działalność gospodarczą, potrafi przeprowadzić audyt wybranych obszarów przedsiębiorstwa lub innej organizacji*. Opis efektów kierunkowych mieści się we wskazanych dyscyplinach naukowych. Efekty kierunkowe odnoszą się do wybranych (pominięto jedynie trzy efekty obszarowe: 1 w zakresie wiedzy 2 w zakresie umiejętności) efektów obszarowych kształcenia w zakresie nauk społecznych określonych dla profilu praktycznego. Przyporządkowania te są zasadne. Efekty specjalnościowe opracowano dla specjalności: *audyt i kontrola zarządzania jakością oraz zarządzanie bezpieczeństwem informacji oraz BHP*. Efekty specjalnościowe uszczegóławiają efekty kierunkowe jak np. *zna europejskie normy jakości, potrafi analizować i zastosować systemy kontroli wewnętrznej*. Zasady opisu kierunkowych i specjalnościowych efektów kształcenia są zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji.

Uczelnia opracowała również ogólne cele kształcenia i strukturę kwalifikacji absolwenta kierunku. Zakłada się że celem jako kształcenia jest: przekazanie wiedzy ogólnej z dziedziny nauk ekonomicznych) oraz kształtowanie krytycznego rozumienia podstaw teoretycznych wiedzy o zjawiskach i procesach ekonomicznych, psychospołecznych, organizacyjnych, przygotowanie absolwentów do realizacji własnej przedsiębiorczości, współzarządzania firmami rodzinnymi oraz rozwijania kariery specjalistów i menedżerów w strukturach zarządzania poprzez kształtowanie umiejętności innowacyjnego projektowania i sprawnego wdrażania modeli działania zespołowego., kształtowanie wrażliwości etyczno-społecznej, otwartości na racje drugiej strony, zaangażowania i poczucia odpowiedzialności w środowisku pracy i poza nim.

W sylabusach poszczególnych przedmiotów nie opracowano szczegółowych efektów kształcenia z uwzględnieniem wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych ale wskazano dla każdego przedmiotu cele kształcenia oraz kierunkowe efekty kształcenia realizowane przez dany przedmiot. Zdaniem Zespołu PKA wskazane jest opracowanie przedmiotowych efektów kształcenia spójnych z kierunkowymi efektami kształcenia.

Analiza efektów kształcenia pozwala uznać, iż zachowana jest spójność między efektami specjalnościowymi a efektami kierunkowymi. Efekty specjalnościowe rozwijają efekty kierunkowe. Na poziomie przedmiotu określone zostały cele kształcenia, które zachowują wyraźną spójność z kierunkowymi efektami kształcenia. Przeprowadzona wizytacja w tym spotkaniu z władzami Uczelni oraz kadrą akademicką pozwalają zauważyć, iż współpraca z pracodawcami miała wpływ na definiowanie efektów kształcenia dla kierunku *zarządzanie*. W szczególności efekty kształcenia dla profilu praktycznego opracowane dla oferowanych specjalności takich jak: *coaching i przywództwo w biznesie*, *zarządzanie bezpieczeństwem informacji i BHP*, *zarządzania kadrami*, *audyt i kontrola jakości zarządzania* były konsultowane z przedstawicielami pracodawców. Macierz efektów wskazuje, iż każdy efekt kierunkowy jest rozwinięty i uszczegółowiony poprzez cele kształcenia kilku przedmiotów. Uczelnia nie określa, jak już wspomniano, efektów przedmiotowych, ale określa cele przedmiotu i podporządkowuje każdy efekt kierunkowy przedmiotowym celom kształcenia. W sylabusie wyraźnie wskazuje się które efekty

kierunkowe dany przedmiot poprzez swoje cele realizuje. Zatem jest zachowana spójność między efektami kierunkowymi a obszarowymi, między efektami kierunkowymi a specjalnościowymi oraz między efektami kierunkowymi a celami określonymi dla przedmiotów na których ten efekt jest realizowany, ale z punktu widzenia budowania dobrej komunikacji ze studentami efekty przedmiotowe będą bardzo dobrą informacją wskazującą na cele kształcenia na danym przedmiocie. Zaleca się opracowanie efektów przedmiotowych i podporządkowanie ich efektom kierunkowym

Efekty kierunkowe są możliwe do osiągnięcia gdyż zostały wskazane cele kształcenia dla przedmiotów realizujących każdy efekt kierunkowy. Analiza celów kształcenia na poszczególnych przedmiotach odnosi się do efektów kierunkowych poprzez ich uszczegółowienie. Również efekty specjalnościowe, które są uszczegółowieniem i skonkretyzowaniem efektów kierunkowych i pozwalają uznać, że efekty kierunkowe będą realizowane również poprzez efekty specjalnościowe/ modułowe jak i pozostałe cele kształcenia przedmiotów podstawowych i kierunkowych. Sylabus dla praktyk zawodowych określa efekty kierunkowe, które praktyka realizuje. Ponadto określono cele dla praktyk to jest:

- Przeprowadzenie wywiadu z dyrektorem/ kierownikiem placówki nt. podstawowych celów, zadań, planów pracy, programów realizowanych przedsięwzięć.
- Po uzyskaniu zgody ze strony opiekuna – udział w zebraniach, naradach.
- Zapoznanie się z formami współdziałania wybranej placówki z innymi instytucjami.
- Realizowanie zadań powierzonych przez opiekuna praktyk z ramienia instytucji.
- W zależności od typu placówki wskazane jest by student pracował z podopiecznymi placówki pod okiem opiekuna praktyk.

Ponadto określono zadania dla zakładu pracy, które są powiązane z zakładanymi wybranymi kierunkowymi efektami kształcenia. Zdaniem Zespołu oceniającego zaleca uszczegółowienia celów praktyk zawodowych i określenie efektów w zakresie wiedzy umiejętności i kompetencji społecznych. Podsumowując można stwierdzić, iż zakładane efekty kształcenia są możliwe do osiągnięcia.

System informowania studentów odbywa się poprzez stronę internetową (realizowane są też spotkania władz dziekańskich ze studentami oraz informacje umieszczane są w gablocie w dziekanacie). Efekty kształcenia dostępne są na stronie: <http://www.wsb.net.pl/student/wydzial-studiow-spoecznych-w-poznaniu-0>

2.2).

Efekty opisane są w sposób zrozumiały, określone są poprzez język i terminologię dyscyplin naukowych: nauki o zarządzaniu i ekonomia. Efekty są sprawdzalne gdyż każdy efekt ma wskazany w każdym przedmiocie zakres weryfikacji. Opis efektów wykorzystujący odpowiednie sformułowania dla wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych również pozwala na ich sprawdzanie.

2.3)

Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. protokoły egzaminacyjne, karty okresowych osiągnięć studenta oraz dyplomy prowadzona jest prawidłowo.

Przechowywanie efektów kształcenia. W Wyższej szkole Bezpieczeństwa w Poznaniu obowiązują zapisy „Instrukcji archiwalnej” wraz z „Jednolitym rzeczowym wykazem akt” wprowadzone w życie w dniu 5 marca 2012 r. odpowiednio *Zarządzeniem* nr 24/03/2012 Rektora oraz *Zarządzeniem* nr 25/03/2012, których celem jest określenie zasad przechowywania i postępowania z aktami w toku bieżącej pracy w komórkach organizacyjnych, a także tryb przekazywania dokumentacji do Archiwum Uczelni. Po upływie okresu przechowywania, akta przekazywane są do archiwum Uczelnianego na podstawie spisu zdawczo-odbiorczego. Ponadto Rektor *Zarządzeniem* nr 23/03/2012 w dniu 3

marca 2012 r. wprowadził „Instrukcję o zasadach pracy biurowej”, której celem jest ustalenie zasad postępowania, mających zapewnić sprawne i szybkie wykonywane czynności kancelaryjnych.

Natomiast procedury dotyczące archiwizacji dokumentacji związanej z realizacją zajęć dydaktycznych i gromadzeniem dokumentacji potwierdzającej uzyskanie zakładanych efektów kształcenia zostały określone w Zarządzeniu nr 27/06/2011 Rektora z dnia 3 czerwca 2011 r. w sprawie zasad przeprowadzania i archiwizowania prac okresowych studentów. Zgodnie z treścią tego zarządzenia, dokumentacja dotycząca prac zaliczeniowych, egzaminacyjnych, projektowych oraz innych materiałów potwierdzających osiągnięcie przez studenta założonych efektów kształcenia jest archiwizowana w dziekanacie przez okres 1 do 2 lat.

Na Wydziale opracowane zostały zasady weryfikacji efektów kształcenia W sylabusach wskazano formy zaliczenia każdego przedmiotu, szczegółowe kryteria uzyskiwanych ocen. Proponowane są różne formy weryfikacji efektów: egzaminy w tym testowe i problemowe, kolokwia, projekty, obserwacja na zajęciach, dyskusja na zajęciach, referaty. Studenci otrzymują informacje o sposobach i zasadach weryfikacji efektów kształcenia na zajęciach.

W sylabusach jest opis godzin zajęć bez udziału nauczyciela, ujęta jest praca własna przygotowanie do egzaminu, zaliczenia, są też wskazane problemy do samodzielnego opanowania przez studenta podnosi przejrzystość wymagań wobec studentów. Sylabusy są dostępne na stronie internetowej. W sylabusach wskazano sposoby weryfikacji efektów kształcenia dla przedmiotu z uwzględnieniem elementów składowych to jest: wykładu, ćwiczeń zajęć projektowych, bez wskazania sposobów weryfikacji efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Natomiast na podstawie opisu formy zajęć oraz zasad i warunków zaliczenia przedmiotu można uznać, iż weryfikowana jest wiedza i umiejętności, a także poprzez obserwację studentów na zajęciach, w tym dyskusje - weryfikowane są również kompetencje. Weryfikacji efektów nabytych na praktykach zawodowych dokonuje opiekun praktyki z ramienia Uczelni i pracodawcy. Student może wystąpić z wnioskiem do opiekuna praktyk o zwolnienie z obowiązku odbycia praktyki z jednoczesnym jej zaliczeniem, jeżeli posiada odpowiednie doświadczenie zawodowe zgodne z opisem efektów kształcenia w zakresie umiejętności. Należy rozważyć rozszerzenie zasad weryfikacji efektów kształcenia osiągniętych na praktykach zawodowych na przykład poprzez wspólną dyskusję opiekunów praktyki ze studentem. Zaleca się wskazanie sposobów weryfikacji efektów przedmiotowych z przyporządkowaniem ich do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych określonych dla poszczególnych przedmiotów. Ponadto zaleca się wskazywanie jako literatury podstawowej najnowszych pozycji gdyż zalecane z biblioteki Uczelnianej nie mają waloru aktualności (np. dla przedmiotu mikroekonomia, statystyka).

System oceny efektów kształcenia określony został w Regulaminie Studiów uwzględniając zaliczenie na poziomie przedmiotu wraz z praktykami zawodowymi, semestru oraz procesu dyplomowania. System ten umożliwia pomiar efektów gdyż wskazuje odpowiednie formy oceny efektów jak np. egzamin, aktywność na zajęciach, opracowanie projektu itp.

Proces dyplomowania obejmuje: pracę dyplomową i egzamin dyplomowy. Studia kończą się napisaniem pracy dyplomowej i egzaminem dyplomowym w postaci obrony pracy. Warunkiem uzyskania kwalifikacji (efektów kształcenia poświadczonych dyplomem) jest spełnienie wszystkich wymagań wynikających z programu kształcenia, w tym planu studiów oraz otrzymanie pozytywnej oceny promotora i recenzenta z pracy dyplomowej oraz złożenie egzaminu dyplomowego z wynikiem pozytywnym.

Studenci dokonują wyboru seminarium dyplomowego i promotora na 4 semestrze studiów Tematykę prac dyplomowych zatwierdza dziekan po opinii kierownika katedry i promotora. Prace podlegają weryfikacji antyplagiatowej. Prace są opiniowane przez recenzenta i promotora. Opinie wykonywane są na odpowiednich formularzach, dziekan

wyznacza termin obrony po uzyskaniu pozytywnych ocen z pracy dyplomowej. Zdaniem Zespołu oceniającego, z uwagi na punktowy charakter oceny kryterialnej, ocena ostateczna powinna być szeroko uzasadniona wskazując ewentualne na zalety i słabości pracy. Egzamin dyplomowy powinien odbywać się zgodnie z regulaminem studiów przed 3 osobową Komisją składającą się z promotora i recenzenta i przewodniczącego. Przegląd dokumentacji tj. protokołów egzaminu dyplomowego wskazuje, że egzamin dyplomowy odbywa się przed Komisją 2 osobową z obecnością promotora. Zdaniem Zespołu oceniającego należy doprowadzić proces dyplomowania do pełnej zgodności z Regulaminem Studiów.

W sylabusach dla każdego przedmiotu wskazano warunki dla wystawienia oceny bardzo dobrej, dobrej plus, dobrej, dostatecznej plus, dostatecznej i niedostatecznej. Są to zatem wymagania wystandaryzowane.

W okresie od 1.10.2013 r. do 25.08.2014 r. wydano 17 decyzji na kierunku studiów *zarządzanie* w sprawie skreślenia z listy studentów. Jak niemal każda decyzja administracyjna, tak i ta o skreśleniu z listy studentów Wydziału Studiów Społecznych w Poznaniu, posiada uzasadnienie prawne i faktyczne. W uzasadnieniu faktycznym, organ wydający decyzję w sposób szczegółowy przedstawia sytuację i wskazuje przyczyny dokonania skreślenia.

W roku akademickim 2013/2014 wydano 17 decyzji na kierunku studiów *zarządzanie* w sprawie skreślenia z listy studentów. Podstawowymi przyczynami odsiewu było: niezaliczenie semestru (35,3%), niepodjęcie studiów (23,53%), trudna sytuacja finansowa (rodzina) (17,65%), wyjazd za granicę (11,76%), niezłożenie w terminie pracy dyplomowej (5,88%), powody zdrowotne (5,88%). Zdaniem Zespołu oceniającego zaleca się dokonanie analizy struktury ocen i identyfikację „trudnych” przedmiotów, co może pozwolić na podjęcie stosownych działań wspomagających pracę studentów.

System informacji w zakresie oceny efektów kształcenia na poszczególnych etapach procesu dydaktycznego jest dostępny na stronach internetowych Uczelni w tym:

[Regulamin studiów \(PDF\)](#) – obowiązuje do 30 września 2015 r.

[Nowy Regulamin studiów \(PDF\)](#) – obowiązuje od 1 października 2015 r.

[Egzamin dyplomowy, Prace dyplomowe - Praktyki, Regulamin praktyk \(PDF\)](#)

- Plany zajęć: <http://www.wsb.net.pl/student/plany-zajec>
- Plany studiów: <http://www.wsb.net.pl/zarzadzanie-plany-studiow-wss-poznan>

Zajęcia dydaktyczne są wspomagane technikami informatycznymi. Na platformie cyfrowej Zamieszczane są materiały dydaktyczne które służą studentom jako materiały uzupełniające.

2.4)

Podczas wizytacji Przedstawiono raport pt. Monitoring karier zawodowych absolwentów WSB Poznań za rok 2014 i 2015. Proces monitorowania zawodowych losów absolwentów Uczelni określa Zarządzenie Rektora z 2014 roku. Sformułowano cele monitoringu, metodę i przebieg. Przeprowadzone badania objęły absolwentów prowadzonych kierunków – opracowano analizę wyników badań i sformułowano wnioski. Badania pozwoliły na wprowadzenie działań doskonalących jak np. poszerzenie zakresu praktyk zawodowych o obowiązkowe wizyty monitorujące w zakładach pracy, udoskonalenie realizowanych zajęć terenowych, poszerzenie kadry o osoby z doświadczeniem zawodowym, wprowadzenie zajęć podnoszących kwalifikacje zawodowe studentów, modyfikację ankiety planowanie kariery zawodowej. Istotnym elementem ankiety były pytania o motywacje podjęcia studiów w Uczelni oraz o stopień przygotowania do wejścia na rynek pracy.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Tematyka prac jest na ogół zgodna z zakresem kierunku *zarządzanie* choć zdarzają się prace bliższe dyscyplinie ekonomia. Poziom prac jest zróżnicowany. Oceny są często zawyżane. Brak jest wyraźnego uzasadnienia dla stawianych ocen.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego - ocena: w pełni
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1) Opis efektów kształcenia uwzględnia zasady Krajowych Ram Kwalifikacji. Kierunek przyporządkowany został do obszaru nauk społecznych w zakresie profilu praktycznego (od roku 2013/2014), a efekty kształcenia osadzono w takich dyscyplinach jak nauki o zarządzaniu i ekonomia. Efekty specjalnościowe konsultowane były z przedstawicielami rynku pracy. Zaleca się opracowanie efektów przedmiotowych z uwzględnieniem wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

2.2) Kierunkowe efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne.

2.3) System oceny efektów kształcenia umożliwia ich weryfikację na poziomie przedmiotu, semestru oraz końcowych efektów kształcenia w procesie dyplomowania. Zaleca się bardziej rozwinięte uzasadnienie stawianych ocen za prace dyplomowe.

2.4) Wydział monitoruje zawodowe losy absolwentów kierunku zarządzanie. Zaleca się kontynuację i rozszerzenie badań i wykorzystanie ich wyników do doskonalenia programu studiów.

Kryterium 3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

3.1)

Plany studiów i programy kształcenia były przedmiotem obrad Rady Wydziału, w których uczestniczyli studenci. Wszystkie zmiany w planach studiów i programach kształcenia wynikające ze zmian w przepisach prawa (tj. np. dostosowanie planów i programów do obowiązujących standardów, utworzenie nowych specjalności), a także doskonalenia procesu kształcenia do zmieniających się potrzeb wewnętrznych odbywają się zgodnie z przyjętą w Uczelni procedurą, tj. przez Radę Wydziału.

Uchwałą nr 07/06/2012 Rada Wydziału Społeczno-Ekonomicznego w dniu 26 czerwca 2012 r. zatwierdziła programy kształcenia i plany studiów na ocenianym kierunku, zgodnych z Krajowymi Ramami Kwalifikacji obowiązujący od roku akademickiego 2012/2013. Na rok akademicki 2013/2014 Rada Wydziału zatwierdziła plany i programy na ocenianym kierunku Uchwałą 04/06/2013 w dniu 17 czerwca 2013 r., zaś Uchwałą nr 02/06/2014 z dnia 23 czerwca 2014 r. na rok akademicki 2014/2015.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Rady Wydziału wraz z listami obecności w powyższych sprawach.

Program kształcenia umożliwia osiągnięcie na ogół każdego efektu kierunkowego, co potwierdza macierz pokrycia efektów oraz treści kształcenia ujęte w sylabusach. Każdy efekt kierunkowy znajduje pokrycie jego realizacji w kilku przedmiotach. Struktura absolwenta i jego kompetencje są możliwe do osiągnięcia z uwagi na oferowane treści kształcenia. Ogólna liczba godzin w cyklu kształcenia od roku 2012/2013 obejmuje na studiach niestacjonarnych (Uczelnia nie prowadzi na kierunku *zarządzanie* studiów stacjonarnych) 1336 godzin, w tym 240 godzin praktyki zawodowej. Udział zajęć aktywnych (ćwiczenia i seminaria) to 836 godzin. Na profilu praktycznym (realizowanym od roku 2013/2014) oferuje się również 1336 godzin, w tym zajęć aktywnych 906 godzin. Wymiar praktyk zawodowych dla profilu praktycznego wynosi 360 godzin. Program studiów obejmuje przedmioty kształcenia podstawowego - 468 godzin kierunkowego -368 godzin oraz przedmioty do wyboru - 500 godzin. Program studiów uległ zmianom po przejściu na profil praktyczny w grupie przedmiotów kierunkowych oraz poprzez formy zajęć. W grupie przedmiotów kierunkowych

wprowadzono przedmioty do wyboru parami takie jak np. Psychologia pracy i organizacji do wyboru z przedmiotem Rozwiązywanie konfliktów w środowisku pracy i organizacji Do wyboru kolejna para: *zarządzanie* strategiczne i *zarządzanie* wartością firmy. Zespół oceniający uważa iż przedmiot *zarządzanie* strategiczne powinien być obowiązkowy. Natomiast dobrze są dobrane przedmioty do wyboru: *Zarządzanie* zasobami ludzkimi i Menadżer liniowy i personalny. Ponadto na profilu praktycznym wprowadzono przedmiot ergonomia wyrobu. Przedmioty specjalnościowe wpisują się w zakres specjalności i kierunku. Natomiast dostrzega się pewną lukę programową dla realizacji efektu W 15 to jest: *Zna standardowe metody ekonometryczne oraz badan operacyjnych i innych wspomagających podejmowanie decyzji*. Analiza oferowanych treści kształcenia nie zawiera tematów z zakresu badan operacyjnych a metody ekonometryczne są śladowo ujęte w przedmiocie statystyka. Zdaniem Zespołu Oceniającego zaleca się uzupełnienie treści kształcenia tak by wspomniany efekt W 15 był w pełni realizowany.

Studia trwają 6 semestrów i to zarówno na profilu ogólnoakademickim wygasającym, jak i profilu praktycznym. Treści kształcenia są dobrane właściwie do zakłamanych efektów kształcenia (poza jednym efektem wskazanym powyżej). Formy zajęć obejmują: ćwiczenia, wykłady seminaria. Struktura zajęć na profilu praktycznym została wzbogacona, co pookazują sylabusy. Przewidziane są wykłady ćwiczenia, laboratoria, zajęcia projektowe i seminaria.

Uczelnia ma opracowany i stosuje Europejski System Transferu i Akumulacji Punktów (European Credit Transfer and Accumulation System) jako system transferu i akumulacji punktów zaliczeniowych (punktów ECTS). Według tego systemu, punkty ECTS są zdefiniowane jako miara średniego nakładu pracy osoby uczącej się, niezbędnego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia. Jeden punkt zaliczeniowy odpowiada 25-30 godzinom pracy studenta. Ogólna liczba punktów którą student ma uzyskać w celu ukończenia studiów I stopnia wynosi 180 ECTS, co spełnia wymagania określone w tym zakresie. Ponadto określono liczbę punktów ECTS dla zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela i studentów na poziomie 82,6 ECTS - na studiach niestacjonarnych. Zajęcia w ramach nauk podstawowych obejmują 58 ECTS, zajęcia powiązane z praktycznym przygotowaniem zawodowym to 100 ECTS co stanowi 55,5% ogółu punktów ECTS. Zajęcia do wyboru stanowią 98 ECTS czyli 54,4% ogółu ECTS i obejmują przedmioty specjalnościowe oraz kierunkowe do wyboru - wybierane parami a także seminarium dyplomowe. **Analiza treści kształcenia wskazuje na spójność z efektami kształcenia i równowagę między oferowanymi do 9 wyboru parami przedmiotów.** Zajęcia ogólnouczelniane lub wchodzące do programu innych kierunków oferowane studentom kierunku *zarządzanie* wynoszą 23 ECTS. Praktyki zawodowe mają przyznane 12 ECTS. Dla zajęć WF przyznano 2 ECTS, a dla języka obcego 3,6 ECTS. Liczba punktów ECTS w każdym semestrze na ogół wynosi 30 punktów, co zapewnia równomierne obciążenie studenta pracą. Zatem struktura programu studiów ilustrowana systemem ECTS spełnia podstawowe wymagania w tym zakresie. Uczelnia w raporcie samooceny określiła zasady budowania a systemu ECTS które nie budzą istotnych zastrzeżeń.

Sekwencja przedmiotów i grup przedmiotów jest na ogół właściwa. Zakłada się przyrost wiedzy i umiejętności stąd w programie studiów na 1 i 2 semestrze znajdują się przedmioty tworzące podstawy kształcenia które następnie są rozwijane w przedmiotach kierunkowych i pogłębiane w przedmiotach specjalnościowych.

Uczenia ma podpisane umowy i porozumienia o współpracy w zakresie praktyk zawodowych ze 191 podmiotami gospodarczymi i społecznymi. Są to urzędy gmin, instytucje publiczne, centra szkoleniowe, szkoły, starostwa. Można stwierdzić, iż instytucje te i firmy odpowiadają potrzebom kierunku zarządzanie. Należy jednak, w opinii zespołu PKA, w celu zapewnienia realizacji różnych zadań praktyk zawodowych, rozszerzyć listę współpracujących podmiotów o przedsiębiorstwa przemysłowe, w tym MSP i usługowe.

Praktyka na profilu praktycznym realizowana jest w wymiarze 360 godzin i rozłożona na III,IV i V semestr po 120 godzin w każdym semestrze. Opiekun praktyki nadzoruje i wspomaga studenta w realizacji zadań określonych w Zadaniach praktykanta. Zasady zaliczania praktyki wskazują, iż wymiar i cele praktyki są zharmonizowane z planem studiów. Należy rozważyć wskazanie zadań na poszczególne semestry, aby zapewnić zharmonizowanie celów i zadań praktyki z przyrostem wiedzy wynikającym z realizacji programu studiów. Natomiast pozostaje problem zapewnienia ścisłej harmonizacji terminu i zadań praktyki zawodowej z efektami kształcenia na seminarium dyplomowym .

Program studiów przewiduje zajęcia terenowe, które mają na celu wprowadzenie studenta do warunków środowiska pracy. Na spotkaniu z kadrami akademicką podawano przykłady realizacji takich zajęć. Jako przykład podawano zadanie projektowe mające na celu dokonanie analizy porównawczej wybranych dwóch jednostek w zakresie określonego celu i zadanego kryterium. W programie studiów przewidziano takie formy zajęć jak warsztaty, laboratoria, ćwiczenia, zajęcia projektowe. W kilku przedmiotach przewidziano zajęcia terenowe jak np. zachowania organizacyjne, Psychologia pracy i organizacji, ale brak jest w sylabusie bliższych informacji o realizacji wskazanych zajęć. Natomiast w sylabusie przedmiotu bezpieczeństwo publiczne jest informacja, iż przewidziano udział studentów w zajęciach w hali Arena w Poznaniu, udział w sondzie ulicznej w zakresie bezpieczeństwa. W programie studiów wprowadzono przedmiot Zajęcia warsztatowe Autoprezentacja - savoir w biznesie . W sylabusie opisano zajęcia terenowe i każdy warsztat.

W grupie przedmiotów specjalnościowych przewidziano Zajęcia warsztatowe w wymiarze 90 godzin. W ramach tych godzin w każdym semestrze student wybiera jeden z 2 przedmiotów w formie warsztatów. SĄ to takie przedmioty jak: Motywacja i trening, Media w promocji i reklamie, bezpieczeństwo i polityka globalna.

Zdaniem Zespołu Oceniającego zaleca się rozszerzenie spektrum zajęć o charakterze praktycznym jak np. wykorzystanie wizyt studyjnych oraz studium przypadku jako metodę dydaktyczną.

Organizacja zajęć na studiach niestacjonarnych nie budzi istotnych zastrzeżeń, zajęcia odbywają się regularnie na ogół co 2 tygodnie w zjazdach 2 dniowych. Koncentracja zajęć jest umiarkowana. Zajęcia odbywają się w blokach 2 godzinnych lub 4 godzinnych, a zajęcia z jednym wykładowcą nie przekraczają 4 godzin.

Regulamin studiów i wewnętrzne regulacje Uczelni przewidują indywidualizację kształcenia. Możliwość studiowania według indywidualnego planu studiów i programu kształcenia oraz równoległe na innym kierunku lub specjalności w Uczelni mają studenci, którzy wyróżniają się najwyższymi wynikami w nauce. Studentom studiującym według indywidualnego planu studiów i programu kształcenia przyporządkowuje się opiekuna naukowego, którego zadaniem jest udzielanie pomocy, rady i konsultacji w sprawach związanych z realizacją procesu dydaktycznego. Decyzję w sprawie przyznania i cofania zezwolenia na studiowanie według indywidualnego planu studiów i programu kształcenia podejmuje rektor na wniosek studenta zaopiniowany przez dziekana.

Ponadto możliwość studiowania według indywidualnej organizacji studiów mają studenci, którzy studiuje równoległe na dwóch i więcej kierunkach lub specjalnościach; są członkami sportowej kadry narodowej, olimpijskiej lub uniwersjadowej; uczestniczą w pracach badawczych; są niepełnosprawni lub pełnią opiekę nad osobami niepełnosprawnymi; samotnie wychowują dzieci; znajdują się w trudnej sytuacji życiowej. W przypadku przyznania indywidualnej organizacji studiów dziekan zezwala na uzyskiwanie przez studenta zaliczeń oraz składania egzaminów w terminach indywidualnie określonych w granicach danego roku akademickiego. Studenci niepełnosprawni mogą ubiegać się o dostosowanie zaliczeń i egzaminów, w zależności od stopnia i rodzaju ich niepełnosprawności poprzez wydłużenie czasu pisania pracy zaliczeniowej/egzaminacyjnej do 50%; zamiany formy zaliczenia/egzaminu; używanie komputera; przygotowanie materiałów egzaminacyjnych (zaliczeniowych) w powiększonej czcionce; kopiowanie foliogramów (prezentacji)

studentowi; możliwość zdawania materiałów w mniejszych partiach. Decyzję w sytuacjach powyższych podejmuje dziekan na pisemny wniosek studenta. W Uczelni od 25.02.2014 r. zarządzeniem rektora został powołany pełnomocnik rektora ds. osób niepełnosprawnych. Z dniem 20.10.2014 r. zarządzeniem Rektora wprowadzony został regulamin rozdysponowania środków z dotacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na zadania związane ze stworzeniem studentom, będącym osobami niepełnosprawnymi, warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia. Szczegółowe zasady w tym zakresie podano w raporcie samooceny.

3.2)

Zakładane kierunkowe efekty kształcenia znajdują wsparcie na ogół w kilku przedmiotach. Analiza treści kształcenia, form zajęć i stosowanych metod dydaktycznych pozwala uznać ze spójność między efektami kierunkowymi a treściami kształcenia jest zachowana, ale dla przykładu efekt W 15 nie znajduje wystarczającego wsparcia w treściach kształcenia w zakresie badań operacyjnych i metod ekonometrycznych. Należy zatem rozszerzyć treści kształcenia, tak by zapewniać pełną realizację wymienionego efektu kształcenia w zakresie wiedzy.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego - ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1) Realizowany program kształcenia umożliwia realizację każdego zakładanego efektu kształcenia z wyjątkiem efektu W - 015. Należy rozszerzyć treści kształcenia, tak by zapewniać pełną realizację wymienionego efektu kształcenia.

3.2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe i formy zajęć oraz metody dydaktyczne tworzą spójną całość ale wymagają: uzupełnienia treści kształcenia o badania operacyjne i metody ekonometryczne oraz wzbogacenia metod dydaktycznych dla zajęć o charakterze praktycznym.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

4.1)

Zajęcia dydaktyczne na studiach I stopnia prowadzi 62 pracowników, w tym: 9 profesorów i doktorów habilitowanych, 26 doktorów i 27 magistrów. Wśród profesorów i doktorów habilitowanych to reprezentanci nauk ekonomicznych i nauk społecznych. Wśród doktorów większość (20 osób) stanowią posiadający stopnie naukowe w obszarze nauk społecznych, głównie w dziedzinie nauk ekonomicznych (19 osób) w zakresie nauk o zarządzaniu i ekonomii. Pozostali adiunkci reprezentują dyscypliny: nauki o bezpieczeństwie, socjologia, prawo. Pracownicy ze stopniem magistra to głównie filolodzy, reprezentanci nauk ekonomicznych, pedagogiki, nauk o bezpieczeństwie, a także informatyki.

Liczba wyżej wymienionych pracowników naukowo-dydaktycznych, dla których Uczelnia stanowi podstawowe lub dodatkowe miejsce pracy i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych, przypisanych do obszaru nauk społecznych celów i efektów kształcenia na ocenianym kierunku. Wśród prowadzących zajęcia dominują bowiem pracownicy posiadający tytuły i stopnie naukowe w obszarze nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych.

Obsada zajęć dydaktycznych jest prawidłowa. Poszczególne przedmioty prowadzą specjaliści, których wiedzę popartą dyplomami i dorobkiem publikacyjnym, często w grupie

pozostałych nauczycieli, wspiera doświadczenie praktyczne. Liczba przedmiotów prowadzonych przez poszczególnych nauczycieli i ich obciążeń nie budzi zastrzeżeń.

Załącznik nr 5- Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe.

4.2)

Teczki osobowe zawierają dokumenty pozwalające na ocenę, czy nauczyciel akademicki spełnia wymagania do zaliczenia do minimum kadrowego na kierunku *zarządzania*, tj. czy posiada odpowiednie kwalifikacje naukowe (stopnie i tytuły naukowe oraz dorobek lub posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla ocenianego kierunku studiów – zgodnie z wymaganiami określonymi w § 12 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 131) i rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370), w jakim wymiarze realizują pensum dydaktyczne, a także czy złożył nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki oświadczenie o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego na studiach pierwszego stopnia na kierunku *zarządzanie* w Wyższej Szkole Bezpieczeństwa w Poznaniu na Wydziale Studiów Społecznych, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 112a ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.). W Uczelni oświadczenia zostały podpisane w terminie zgodnym z wymaganiami określonymi w przepisach ustawy, tj. w maju i czerwcu 2014 r..

Zgodnie z art. 9a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym Wydział zgłosił do minimum kadrowego nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni w pełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie złożonych przez nich oświadczeń, o których mowa w art. 112a ustawy, nie krócej niż od początku semestru studiów, a więc zgodnie z wymaganiami określonym w § 13 ust. 1 i 2 wymienionego wyżej rozporządzenia z dnia 5 października 2011 r. oraz § 13 ust. 1 rozrządzenia z dnia 3 października 2014 r., *tj. nie później niż od początku semestru studiów.*

Analiza dokumentacji pozwala na stwierdzenie, iż wymagania określone w § 14 ust. 1 obu wymienionych wyżej rozporządzeń są spełnione, bowiem do minimum kadrowego na ocenianym kierunku studiów na poziomie studiów pierwszego stopnia Uczelnia wskazała 11 osób, z tego 5 samodzielnych nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego, oraz 6 osób ze stopniem naukowym doktora. Dorobek naukowy osób zaliczonych do minimum kadrowego koncentruje się w dyscyplinie nauki o zarządzaniu- 6 osób, ekonomia -3 osoby , nauki o bezpieczeństwie 2 osoby. Ponadto pięć osób posiada doświadczenie zawodowe zgodne z opisem efektów kształcenia w zakresie umiejętności . **Wymagania minimum kadrowego w tym zakresie na studiach pierwszego stopnia są spełnione.**

W tezkach osobowych znajduje się również dokumentacja związana z realizacją zwyczajowych procedur dotyczących prowadzonej w Uczelni polityki kadrowej.

Wszystkie wymienione osoby przeprowadzą osobiście na kierunku *zarządzanie* co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych (samodzielni nauczyciele akademicy) oraz co najmniej 60 godzin (doktorzy), co spełnia wymagania określone w § 13 ust. 3 wymienionego wyżej rozporządzenia z dnia 5 października 2011 r. oraz § 13 ust. 2 pkt. 1 i 2 rozporządzenia z dnia 3 października 2014 r.

Skład minimum kadrowego na kierunku *zarządzanie* prowadzonego na Wydziale Studiów Społecznych w perspektywie długookresowej jest w miarę stabilny, bowiem 10 osób

wskazanych do minimum kadrowego zatrudnionych zostało na czas nieokreślony, zaś tylko 1 osoba czas określony, tj. do 30.09.2015 r.

Dla 7 osób wskazanych do minimum kadrowego Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy, a dla pozostałych 4 osób – dodatkowym miejscem pracy. Wszystkie osoby zostały zatrudnione w Uczelni na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy.

Zgodnie z § 29 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r., poz. 1370) Uczelnia prowadząca kierunek studiów w obszarze nauk społecznych w dniu wejścia w życie ww. rozporządzenia (10 października 2014 r.) jest zobowiązana dostosować minimum kadrowe w zakresie proporcji liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów na danym kierunku studiów, do wymogów określonych w § 17 ust. 1 pkt. 8 nowego rozporządzenia, *do dnia 1 października 2015 roku*.

Warunek dotyczący stosunku liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla kierunku *zarządzanie*, do liczby studentów na tym kierunku jest spełniony i wynosi 1:9 (11 nauczycieli : 99 studentów), co spełnia wymagania określone w § 17 ust. 1 pkt. 3 cytowanego wyżej rozporządzenia z dnia 5 października 2011 r.

Załącznik nr 6 . Informacja o hospitolowanych zajęciach i ich ocena

Hospitolowane zajęć dydaktycznych na ostatnim zjeździe miały najczęściej charakter egzaminów lub zaliczeń, co zostało ocenione w pracach etapowych. Wizytowane zajęcia miały charakter już podsumowujących program zajęć, np. formę prezentacji referatów przez studentów, czy dyskusji podsumowujących. Przebieg zajęć należy ocenić jako prawidłowy.

4.3).

Istotnym elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest prowadzenie przez Uczelnię właściwej polityki kadrowej, w tym m. in. właściwy dobór nauczycieli akademickich prowadzących kształcenie na ocenianym kierunku studiów.

Ważnymi elementami polityki kadrowej są zasady zatrudniania i oceniania nauczycieli akademickich. Zasady zatrudniania nauczycieli akademickich są oparte na ogólnych przepisach, to jest ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym, Statut Uczelni oraz właściwych rozporządzeń MNiSW. Przykładami właściwego postępowania są prowadzone postępowania konkursowe o zatrudnienie na wybranych stanowiskach dla nauczycieli akademickich. Procedury konkursowe są przejrzyste i właściwe.

System oceny pracowników jest rozbudowany i obejmuje: okresowe oceny pracowników dokonywane na podstawie Statutu Uczelni i Uchwał Senatu, które regulują zakres, częstotliwość, a także tworzą zakres tych ocen (formularze ocen). Oceny pracowników obejmują także hospitacje zajęć dydaktycznych i ocenę ankietową przez studentów. Zespół Oceniający zapoznał się z przykładami konkursów o zatrudnienie, a także formularze ocen pracownika, hospitacji i ankietyzacji.

Na spotkaniu Zespołu Oceniającego z kadrą brali udział pracownicy stanowiący minimum kadrowe oraz prowadzący zajęcia na kierunku. Obecnych było 23 pracowników. Opinie nauczycieli akademickich, którzy przybyli na spotkanie, koncentrowały się wokół problemów kształcenia na profilu praktycznym. Uczestnicy spotkania:

- zauważali, że przejście na profil praktyczny, co Uczelnia już realizuje, było związane z większym wymiarem praktyk, szerszą realizacją projektów, organizacją zajęć terenowych i praktycznych, także z przedmiotów o charakterze teoretycznym, np. podstawy zarządzania,
- podkreślali konieczność zmiany roli teorii i zajęć teoretycznych w sytuacji, w której 50% zajęć jest powiązanych z praktycznym ujęciem treści kształcenia,

- zauważali konieczność większego oparcia zajęć praktycznych na teorii realizowanej na przedmiotach podstawowych oraz pełniejszego przedstawiania podstaw metodologicznych, koniecznych dla poprawnej realizacji zajęć i badań praktycznych,
 - odnotowywali znaczenie platformy edukacyjnej e-learningu w nabywaniu i doskonaleniu umiejętności praktycznych,
 - podkreślali znaczącą rolę podmiotów otoczenia społeczno-gospodarczego w przeprofilowaniu treści kształcenia zgodnie z potrzebami rynku pracy,
 - wskazywali, że tworzenie specjalności na kierunku *zarządzanie* oparte jest na badaniu rynku, opiniach studentów, jako interesariuszy wewnętrznych oraz opiniach pracodawców, jako interesariuszy zewnętrznych,
- zauważali, że monitoring losów absolwentów ma istotne znaczenie dla doskonalenia treści i programu kształcenia

W stosunku do roku 2010, w którym odbyła się powtórna ocena jakości kształcenia na kierunku *zarządzanie*, nastąpiły duże zmiany w składzie tego minimum, bowiem 4 osoby (2 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 2 doktorów), to nauczyciele akademicy, którzy tworzyli to minimum w roku 2010.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego (ocena: w pełni)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

4.1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych jest wystarczająca, a ich kwalifikacje umożliwiają osiągnięcie celów i efektów zdefiniowanych dla ocenianego kierunku.

4.2) Wymagania minimum kadrowego do prowadzenia studiów I stopnia na kierunku zarządzanie można uznać za spełnione. Dorobek naukowy kadry tworzącej minimum kadrowe koncentruje się na problemach ściśle związanych z ocenianym kierunkiem. Budowana jest kadra z doświadczeniem praktycznym. Dorobek naukowy osób zaliczonych do minimum kadrowego koncentruje się w dyscyplinie nauki o zarządzaniu - 6 osób, ekonomia - 3 osoby, nauki o bezpieczeństwie - 2 osoby. Ponadto 5 osób posiada doświadczenie zawodowe zgodne z opisem efektów kształcenia w zakresie umiejętności

4.3) Polityka kadrowa Wydziału sprzyja rozwojowi naukowemu pracowników poprzez finansowe i organizacyjne wsparcie badań naukowych, uczestnictwa w konferencjach, prowadzenie własnego wydawnictwa (lista B, 9 pkt.) i organizowania konferencji naukowych.

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Główna siedziba Uczelni znajduje się w obiekcie przy ul. Elizy Orzeszkowej 1, który od dnia 02.07.2012 r. jest własnością Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa. Mieszczą się w nim władze Uczelni, w tym Wydziału Studiów Społecznych w Poznaniu, Akademickie Biuro Karier i Rozwoju, dziekanat, biblioteka, czytelnia oraz pozostałe pomieszczenia administracji Uczelni. W nieruchomości tej o charakterze biurowym o łącznej powierzchni użytkowej 1017 m² znajdują się następujące pomieszczenia: Biblioteka, archiwum, Dziekanat Wydziału, Akademickie Biuro Karier i Rozwoju, czytelnia dla studentów wyposażona w 1 komputer z dostępem do Internetu, Biuro Rektora.

Na Wydziale Studiów Społecznych w Poznaniu Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu zajęcia odbywają się w obiektach przy ulicy Wyspiańskiego 27, Grunwaldzkiej 11 i ul. Głogowskiej 14. Liczba pomieszczeń przewidzianych na sale

dydaktyczne i pomieszczenia administracyjne Uczelni oraz ich powierzchnia i liczba miejsc przedstawia się następująco:

Obiekt przy ul. Wyspiańskiego 27. Na terenie obiektu znajdują się sale dydaktyczne (wykładowe i ćwiczeniowe) przeznaczone dla 35-180 słuchaczy (razem obiekt może pomieścić około 800 studentów), wyposażone w stoliki i krzesła, biurka dla wykładowców, tablice oraz sprzęt audiowizualny. Ponadto sale wyposażone są w rzutniki pisma, telewizory, magnetowidy oraz rzutniki multimedialne. W całym obiekcie funkcjonuje bezprzewodowy Internet (WiFi). Liczbę pomieszczeń i sal dydaktycznych szczegółowo przedstawia Raport Samooceny. Na terenie obiektu znajduje się parking na ok. 30 samochodów, a w pobliżu obiektu znajduje się parking na ok. 100 samochodów.

Obiekt przy ul. Głogowskiej 14. Znajduje się na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich. Na terenie budynku znajdują się sale dydaktyczne (wykładowe), które przeznaczone są dla 1750 słuchaczy, wyposażone w krzesła wyściełane, biurka dla wykładowców, tablice oraz sprzęt audiowizualny i nagłaśniający. Na terenie obiektu znajduje się parking na ok. 150 samochodów, a w pobliżu obiektu znajduje się parking na ok. 100 samochodów. W obiekcie znajdują się następujące sale dydaktyczne i pomieszczenia socjalne: Pawilon nr 14. Sala dydaktyczna (wykładowa) 448 m², sala dydaktyczna (wykładowa) 448 m², sala dydaktyczna (wykładowa) 234 m², toaleta damska 7,20 m², toaleta męska 7,20 m², szatnia na 500 miejsc.

Obiekt przy ul. Grunwaldzkiej 11. W budynku znajdują się sale dydaktyczne (wykładowe i ćwiczeniowe) przeznaczone dla 45-50 słuchaczy, wyposażone w stoliki i krzesła, biurka dla wykładowców, tablice oraz sprzęt audiowizualny. Ponadto sale wyposażone są w rzutniki pisma, telewizory, magnetowidy oraz rzutniki multimedialne. W całym budynku funkcjonuje Internet bezprzewodowy (WiFi). Obiekt jest wyposażony w windę. Liczba pomieszczeń i sal dydaktycznych przedstawiono szczegółowo w Raporcie Samooceny. Obiekt położony jest w odległości dwóch przystanków tramwajowych od dworca PKP i PKS. W pobliżu istnieją dwa parkingi na ok. 120 samochodów.

Przedstawiona powierzchnia sal dydaktycznych zapewnia prawidłową realizację celów dydaktyczno-wychowawczych przy zakładanych rozmiarach kształcenia. Wszystkie pomieszczenia dydaktyczne w obiektach są wyposażone w odpowiadający współczesnym wymogom sprzęt audiowizualny.

Laboratoria komputerowe (wynajmowane) posiadają tylko oprogramowanie związane z przedmiotem Technologie informatyczne, tj. oprogramowanie MS Office. Studenci mają zapewniony dostęp do sieci bezprzewodowej.

Biblioteka. Od października 2012 r. Biblioteka WSB mieści się w budynku siedziby administracji Uczelni przy ul. Elizy Orzeszkowej 1 w Poznaniu. Pomieszczenia (biblioteki i czytelnia) są dostępne dla osób niepełnosprawnych – prowadzą do nich schody – można także skorzystać z przestronnej windy.

Zbiory Biblioteki Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa (Poznań – biblioteka główna, Gdańsk – filia, Gliwice – filia) stanowią bazę naukową oraz biblioteczną i są systematycznie powiększane poprzez zakupy, dary, wymianę międzybiblioteczną, a także Uczelnianą działalność wydawniczą. Biblioteka gromadzi wydawnictwa naukowe, popularnonaukowe, skrypty, podręczniki, materiały informacyjne (także elektroniczne) oraz czasopisma. Zakupy dokonywane są ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki Uczelni. Zbiory Biblioteki WSB w Poznaniu liczą obecnie 8300 vol. oraz 309 tytułów czasopism. **Brak jest prenumeraty czasopism z zakresu ocenianego kierunku.** W roku akademickim 2009/2010 utworzono w Gdańsku i Gliwicach filie Biblioteki WSB.

Zaplanowane są dalsze zakupy książek oraz powiększenie dostępu do tzw. e-booków w związku z poszerzającą się ofertą dydaktyczną.

W Bibliotece i czytelnia WSB w Poznaniu studenci mogą skorzystać z Internetu oraz zapoznać się z zasobami Wirtualnej Biblioteki Nauki (w niej np. zbiory Elsevier, Springer, Wiley, Nature, Science), udostępnianej od lutego 2010 r. przez Ministerstwo Nauki i

Szkolnictwa Wyższego. W listopadzie 2012 r. dodatkowo podpisano pierwszą umowę z platformą elektroniczną IBUK (PWN), powiększając w znacznym zakresie dostęp studentów do literatury naukowej z własnego domu/sprzętu. Umowa jest corocznie przedłużana, a w jej ramach powiększany jest dostęp do coraz większej liczby elektronicznych publikacji, dostosowanych do proponowanych przez Uczelnię kierunków i specjalności.

Na stronie Uczelni można się zapoznać z wykazem zbiorów – plik PDF – 189 stron z podziałem tematycznym. Brak profesjonalnego systemu obsługi zasobów bibliotecznych utrudnia zorientować się czytelnikom, czy poszukiwane przez nich publikacje znajdują się w zasobach Biblioteki, czy nie zostały wypożyczone.

Dostosowanie bazy dydaktycznej do potrzeb osób niepełnosprawnych. Studenci niepełnosprawni ruchowo mają możliwość zaparkowania samochodu przed wejściem do każdego budynku Uczelni. Na każdym parkingu znajduje się stanowisko P dla indywidualnych środków lokomocji gości niepełnosprawnych (360x500 cm), zlokalizowane możliwie najbliżej wejścia głównego.

Drzwi wejściowe obiektu przy ul. E. Orzeszkowej 1 uwzględniają gabaryty wózka, niezbędną przestrzeń manewrową. Budynek wyposażony jest w windę dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo, która dociera do: piwnicy, gdzie znajduje się biblioteka Uczelni; parteru, gdzie znajdują się punkty obsługi studenta (stanowiska do obsługi studentów są dostosowane do wygodnego podjazdu wózka inwalidzkiego oraz obsługi studenta); pierwszego piętra, gdzie znajduje się między innymi Akademickie Biuro Karier i Rozwoju.

Do pomocy osobom niepełnosprawnym ruchowo są powoływani asystenci osoby niepełnosprawnej, odpowiedzialni m. in. za pomoc w przemieszczeniu się z parkingu do sali wykładowej oraz pokonaniu barier architektonicznych, utrudniających dostęp do budynku.

Zajęcia dla grup dziekańskich, w których są studenci niepełnosprawni, zgodnie z Regulaminem studiów, planowane są na parterze. Sale wykładowe posiadają odpowiednie sprzęty biurowe, co najmniej jedną ławkę przystosowaną do potrzeb studentów niepełnosprawnych oraz przestrzenie na swobodny dojazd do ławek. Istnieje możliwość doposażenia każdej z sal w rzutnik multimedialny, na którym będą prezentowane treści wykładu, co jest doskonałym ułatwieniem dla osób z niepełnosprawnością słuchu, ale też dzięki możliwości powiększenia treści dla osób z niepełnosprawnością wzroku. W obiekcie przy ul. Grunwaldzkiej znajduje się winda do sal wykładowych.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego :ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych. Biblioteka wymaga unowocześnienia poprzez wdrożenie profesjonalnego systemu obsługi zasobów bibliotecznych (można wykorzystać oprogramowanie typu *open source* – bezpłatne).

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Ocena działań naukowo-badawczych nie jest obligatoryjna przy prowadzeniu studiów pierwszego stopnia.

W obszarze ocenianej działalności naukowo-badawczej Wydział podejmował działania w zakresie organizacji konferencji i seminariów naukowych; planowania badań i rozwiązywania problemów naukowych z przyjętym profilem kształcenia; publikacji naukowo-badawczych związanych z działalnością Uczelni oraz tworzenia warunków

sprzyjających realizowaniu i rozwijaniu zainteresowań studentów w ramach naukowych kół studenckich.

Na ocenianym kierunku na Wydziale Studiów Społecznych w Poznaniu realizowane są projekty badawcze w zakresie dziedzin naukowych stanowiących sferę specjalizacji naukowej Uczelni. Specjalizacja ta jest skorelowana i powiązana z prowadzonym w Wydziale kierunkiem studiów oraz realizowanymi w jego ramach specjalnościami zawodowymi. Działalność naukowo-badawcza WSS w Poznaniu, prowadzona w ramach działalności statutowej, realizowana jest na zasadach określonych w wewnętrznym regulaminie działalności badawczo-wdrożeniowej.

W ramach działalności naukowej Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu realizowane są także granty badawcze spoza działalności statutowej jednostki. Realizowane są w trybie konkursowym na zasadach określonych przez instytucje finansujące naukę m.in. MNiSW, NCBiR, NCN, FNP i inne. Zasady postępowania w projektach badawczych regulują każdorazowo regulaminy ogłoszonych przez te instytucje konkursów. W ostatnich pięciu latach Uczelnia złożyła kilka wniosków o dofinansowanie projektów realizowanych ze środków UE (PO KL) oraz jeden o dofinansowanie projektu badawczego do NCBiR. Wszystkie ze złożonych wniosków przeszły pozytywną ocenę formalną i merytoryczną, a jeden z został zrealizowany.

Studenci są angażowani w projekty badawcze, zaś efektem ich działalności jest czynny udział w konferencjach naukowych oraz publikacje naukowe w tomach pokonferencyjnych. Członkowie Studenckich Kół Naukowych współdziałali w organizacji I Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej dla Studentów i Młodych Pracowników Naukowych „Ratownictwo i ochrona środowiska na obszarach śródlądowych. Edukacja, prewencja, strategia” 16.06.2014 r. w Poznaniu. Ponadto studenci w ostatnich dwóch latach brali czynny udział w 11 konferencjach.

Jednym z najbardziej istotnych zadań Uczelni z zakresu nauki, wiążących się z upowszechnianiem osiągnięć naukowych są konferencje naukowe, organizowane od początku istnienia Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa. Przykładowo mająca 10 dotychczasowych edycji, Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Edukacja dla Bezpieczeństwa” porusza problemy istotne z punktu widzenia zarządzania i edukacji, tj. m.in. bezpieczeństwa intelektualnego Polaków, cywilizacyjnych problemów zarządzania bezpieczeństwem i jego praktycznych aspektów. Swoje miejsce na naukowej mapie znalazły również konferencje:

- „Europejski wymiar bezpieczeństwa energetycznego a ochrona środowiska”,
- „Bezpieczeństwo energetyczne - rynki surowców i energii”,
- „Paradygmaty badań nad bezpieczeństwem”,
- „Bezpieczeństwo – wielorakie perspektywy”.

Każda z wymienionych konferencji naukowych owocuje publikacjami naukowymi. Uczelnia jest wydawcą kwartalnika „Przegląd Naukowo - Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa” ISSN: 1899-3524, Wydawca: Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu, Strona <http://www.przegląd.wsb.net.pl/>, Kategoria wg Thomson Reuters: Dyscypliny naukowe: Nauki o zarządzaniu, Nauki o bezpieczeństwie; Obowiązująca punktacja ministerialna:

Rok	Segment	Punkty	Data wykazu
2014	B	9	31-12-2014
2013	B	9	17-12-2013
2012	B	4	20-12-2012
2011	B	4	20-12-2012

W ramach systemu wspierania rozwoju własnej kadry Uczelnia przeznaczyła w 2015 roku na działalność naukową i badawczo-wdrożeniową wszystkich jednostek 386,000 zł, w 2014 roku – 211 000 zł, a w 2013 roku – 190 000. Dodatkowo Uczelnia otrzymała z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego dotację podmiotową na utrzymanie potencjału badawczego (42 420,00 zł) i dotację celową na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych (14 130,00 zł) w 2014 r.

Nakłady finansowe na granty badawcze w Wydziale Studiów Społecznych w Poznaniu w 2014 roku wyniosły 18 000 zł, natomiast w 2015 r. 21 000 zł, dotyczyły one 7 tematów badawczych.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego - ocena: *nie dotyczy*
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1)

Zasady rekrutacji na rok akademicki 2015/2016 określa uchwała nr 50/2014 z dnia 16 grudnia 2014 Senatu Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu w sprawie warunków trybu, terminów rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji oraz form studiów w roku akademickich 2016/2017 oraz wcześniejsze uchwały na rok akademicki 2015/2016. Wstęp na studia jest wolny. Wyniki postępowania rekrutacyjnego są jawne. O przyjęcie na studia I stopnia może ubiegać się osoba posiadająca świadectwo dojrzałości oraz spełniająca warunki określone w Statucie i regulaminie studiów. Warunki rekrutacji nie zawierają ograniczeń dyskryminujących.

7.2)

Nakład pracy studenta został określony w sylabusach poszczególnych przedmiotów i uwzględnia zajęcia z bezpośrednim udziałem nauczyciela i studenta, prace własną studenta i konsultacje. Praca własna jest opisana w niektórych przedmiotach wraz z zadaniami do realizacji.

Punkty ECTS odzwierciedlają nakład pracy studenta potrzebny do osiągnięcia założonych w programie efektów kształcenia. Efekty kształcenia określają, co student powinien wiedzieć, rozumieć i potrafić zrobić po pomyślnym zakończeniu procesu kształcenia.

Nakład pracy określa czas, jakiego przeciętny student potrzebuje, aby zaliczyć wszystkie zajęcia ujęte w planie i programie studiów (takie jak np. wykłady, seminaria, projekty, zajęcia praktyczne, samodzielna nauka, egzaminy) i osiągnąć założone dla tego programu efekty kształcenia. Jeden punkt zaliczeniowy odpowiada 25-30 godzinom pracy studenta. Analiza sylabusów nie wskazuje na istotne wątpliwości w tym zakresie.

System oceny studentów określa Regulamin Studiów. Ponadto zasady oceny przedstawiane są na pierwszych zajęciach przez nauczycieli akademickich prowadzących dany przedmiot. Szczegółowe zasady oceny zawarte są w sylabusach każdego przedmiotu. Podane są wymogi niezbędne do uzyskania poszczególnych ocen stąd można uznać, iż system ten jest wystandaryzowany.

7.3)

Uczelnia uczestniczy w programie Erasmus Plus. O możliwościach wyjazdu do Uczelni partnerskich studenci są informowani za pośrednictwem strony internetowej oraz podczas spotkań organizacyjnych na początku każdego roku akademickiego. W Uczelni funkcjonuje Komisja Kwalifikacyjna do oceny wniosków pracowników oraz studentów o uczestnictwo w wyjazdach zagranicznych, a także oceny propozycji dziekanów typujących w

formie nagrody pracowników Wydziałów i studentów do udziału w realizacji programu Erasmus Plus. Ponadto funkcjonuje Zespół Koordynacyjny ds. Programu Wymiany Erasmus. Studenci mają możliwość zasięgnięcia szczegółowych informacji u Uczelnianego i Wydziałowego koordynatora ds. programu Erasmus Plus. W ostatnich trzech latach studenci kierunku zarządzanie nie uczestniczyli w wymianie międzynarodowej. Zespół oceniający zaleca intensyfikację działań w zakresie promowania możliwości wyjazdów studentów na Uczelnie zagraniczne.

W Raporcie samooceny wskazano szereg inicjatyw w zakresie współpracy międzynarodowej, które wspomagają realizację efektów kształcenia. Studenci biorą udział w seminariach jak i wykładach prowadzonych przez nauczycieli akademickich jak i przedstawicieli organizacji międzynarodowych. I tak np. kadra Uczelni i studenci brali udział w International Erasmus and Teaching Staff Week w Tallinnie (Estonia), 17-21.11.2014 r. Zorganizowano International Erasmus Week w ramach XII Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Edukacja XXI wieku”, 21-25.10.2014 r.

7.4)

Studenci kierunku *zarządzanie* mają możliwość rozwoju naukowego. W ramach Wydziału Studiów Społecznych w Poznaniu działają następujące studenckie organizacje i koła naukowe: a) Studenckie Koło Naukowe „Σοφία”, b) Studencka Organizacja „Klub Uczelniany AZS”, c) Studenckie Koło Naukowe „Zarządzanie bezpieczeństwem podmiotu i osobowym”, d) Studenckie Koło Naukowe „Ratownik”. Ponadto studenci mają możliwość uczestniczenia w organizowanych konferencjach naukowych i sympozjach. Studenci wystąpili z referatami: m.in. w X Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Edukacja dla bezpieczeństwa. Przynależność do Unii Europejskiej a bezpieczeństwo państwa i jednostki. Bilans dekady 2004-2014” w Gdańsku, w II Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Paradygmaty badań nad bezpieczeństwem. Infrastruktura krytyczna w procesie zarządzania w sytuacjach kryzysowych – zabezpieczenie logistyczne” w Zakopanem czy też w I Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej dla Studentów i Młodych Pracowników Naukowych „Ratownictwo wodne i ochrona środowiska na obszarach śródlądowych” w Poznaniu. Studenci byli zaangażowani w organizację I Międzynarodowej Konferencji Studenckiej „Edukacja elit XXI wieku. Bezpieczeństwo z perspektywy środowisk studenckich”.

W ramach opieki dydaktycznej nad studentami wizytowanego kierunku funkcjonuje sprawnie system informacyjny. Studenci mają swobodą możliwość zdobycia informacji związanych z tokiem i przebiegiem ich studiów – przede wszystkim poprzez stronę internetową, ale także gabloty informacyjne, dziekanat i wdrożony w Uczelni system USOS. Posiadają zatem łatwy dostęp m. in. do wszelkich regulaminów, organizacji roku akademickiego, planów zajęć, warunków zaliczeń, planów studiów, efektów kształcenia, terminów egzaminów i zaliczeń czy też wykazu literatury znajdującej się w Bibliotece. Ponadto za pośrednictwem adresu poczty elektronicznej otrzymują od wykładowców wszelkie informacje dotyczące poszczególnych przedmiotów, w tym np. materiały dydaktyczne czy informacje organizacyjne. Dostęp do materiałów możliwy jest również dzięki funkcjonującej w Uczelni platformie e-learningowej. Opieka w zakresie realizacji praktyk zawodowych studentów spoczywa na opiece praktyk. Przeprowadzona rozmowa z Opiekunem Praktyk pozwala uznać, że studenci są wspomagani przez Uczelnię w zakresie organizacji praktyk zawodowych.

Na Wydziale powoływani są opiekunowie lat i grup, którymi są doświadczeni nauczyciele akademicki. Ponadto na ocenianym kierunku oraz poszczególnych specjalnościach zawodowych, wyznaczeni zostali kierownicy dydaktyczni kierunku studiów oraz specjalności kształcenia. Wyznaczane są dyżury dydaktyczne mające charakter indywidualnych konsultacji, których obowiązek realizacji spoczywa na każdym nauczycielu akademickim w Wydziale. Uczelnia wprowadziła również dyżury dziekańskie i rektorskie, które umożliwiają studentom bezpośredni kontakt z władzami Uczelni a co za tym idzie,

rozwiązywania spraw studenckich. Powołano strażnika studenckiego dobrostanu, który pomaga studentom w zakresie wszelkich kwestii związanych z funkcjonowaniem w Uczelni, a w tym przede wszystkim z procesem kształcenia.

Opis systemu opieki materialnej.

Systemem pomocy materialnej objęci są wszyscy studenci studiów stacjonarnych i niestacjonarnych Uczelni. W ramach pomocy materialnej studenci mogą ubiegać się o przyznanie stypendium socjalnego, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych, stypendium rektora dla najlepszych studentów, stypendium ministra za wybitne osiągnięcia oraz zapomogi.

Sylabusy poszczególnych przedmiotów posiadają podstawowe i szczegółowe informacje o realizowanym przedmiocie.

Ważnym elementem motywującym studentów do osiągnięcia lepszych wyników w nauce jest stypendium specjalne.

Przyznawanie pomocy materialnej odbywa się w ramach funduszu pomocy materialnej dla studentów, utworzonego z dotacji budżetu państwa, przyznanej Uczelni na ten cel oraz ze środków własnych Uczelni. Ze środków własnych Uczelni finansowane jest stypendium specjalne. Może je przyznać rektor na wniosek dziekana Wydziału lub z własnej inicjatywy w szczególnie uzasadnionych przypadkach. O wysokości stypendium specjalnego decyduje rektor.

Na Wydziale powołane są odpowiednie Komisje Stypendialne. Komisję stypendialną powołuje dziekan spośród pracowników Uczelni oraz studentów delegowanych przez Zarząd Samorządu Studenckiego. Odwoławczą komisję stypendialną powołuje rektor spośród pracowników Uczelni oraz studentów delegowanych przez Zarząd Samorządu Studenckiego.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego(ocena: w pełni, Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste i uwzględniają zasadę równych szans.

7.2) System oceny studentów jest zorientowany na proces uczenia się, a wymagania są wystandaryzowane w sylabusach przedmiotów.

7.3) Program studiów tworzy możliwości do krajowej i międzynarodowej mobilności studentów. Studenci kierunku *zarządzanie* nie brali udziału w wymianach międzynarodowych.

7.4) System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi studenta i osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia.

Kryterium 8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

8.1)

Podstawy prawne funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (WSZJK) w Wyższej Szkole Bezpieczeństwa w Poznaniu określono w Zarządzeniu Nr 81/08/2014 z dnia 12 sierpnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia w życie zmian w Wewnętrznym Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia

Kolejnymi wewnętrznymi aktami normatywnymi regulującymi budowę i funkcjonowanie systemu są:

1. Zarządzenie Nr 143/12/2013 z dnia 27 grudnia 2013 r. w sprawie wprowadzenia w życie procedur z zakresu wewnętrznego systemu zapewnienia jakości,
2. Zarządzenie Nr 028/03/2015 Rektora Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie powołania Rady ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowych Komisji ds. Jakości Kształcenia.

Wskazane wyżej dokumenty analizowane łącznie przedstawiają obraz WSZJK, który opisuje system aktualnie funkcjonujący w WSB w Poznaniu.

W tym momencie, jeszcze przed ich merytoryczną analizą należy zauważyć, że chronologia przyjmowania tych zarządzeń jest nieprawidłowa. WSZJK, który konstytuuje cały system przyjęto po zarządzaniu wprowadzającym procedury z zakresu wewnętrznego systemu zapewnienia jakości. Skutkuje to, i taki wniosek można postawić jeszcze przed analiza tych Zarządzeń, brakiem spójności pomiędzy zadaniami systemu, a procedurami, które określają tryb realizacji owych zadań.

Podstawowym dokumentem określającym WSZJK jest Zarządzeniu Nr 81/08/2014 z dnia 12 sierpnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia w życie zmian w Wewnętrznym Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia. Szkoła nie przedstawiła tego zarządzenia, a tylko tekst jednolity opracowania zatytułowanego „Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia” – Poznań 2014. Wobec braku innych informacji (w Raporcie Samooceny nie przywołuje się wewnętrznego aktu normatywnego, który określa ten system), Zespół Oceniający to opracowanie uznaje za aktualnie obowiązujący i określony w cytowanym wyżej Zarządzeniu WSZJK.

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia obejmuje następujące składniki:

- Zasadnicze cele i zadania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia,
- Polityka zarządzania jakością kształcenia,
- Organizacja systemu,
- Procedury zarządzania jakością,
- Projakościowa organizacja procesu kształcenia; zatwierdzanie, monitoring oraz okresowe przeglądy programów kształcenia i ich efektów,
- Ocenianie studentów,
- Zapewnienie wysokiej jakości kadry dydaktycznej,
- Zasoby do nauki i środki wsparcia dla studentów,
- Systemy informacyjne,
- Publikowanie informacji dotyczących oferty edukacyjnej i efektów kształcenia.

Analiza i ocena zawartości informacyjnej tego opracowania upoważnia do stwierdzenia, że choć ujmuje on podstawowe elementy systemu, to zawarte w nim rozwiązania, z punktu widzenia ich merytorycznych treści, odpowiadają stanowi prawnemu właściwemu dla początkowego okresu budowania instrumentów jakości kształcenia. Dalekie są od przyjętych później i obowiązujących obecnie standardów określonych w rozporządzeniach MNiSW oraz dokumentach PKA. Dotyczy to przede wszystkim zadań systemu, na podstawie, których buduje się jego inne kluczowe elementy, składające się na jego aspekty czynnościowy, strukturalny oraz instrumentalny.

Opisany w tym dokumencie aspekt strukturalny odzwierciedlający organizację systemu, zawiera informacje nie spójne z treści a zarządzenia Nr 028/03/2015 Rektora Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie powołania Rady ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowych Komisji ds. jakości kształcenia.

Podobną opinię można odnieść do zawartych w opracowaniu rozwiązań dotyczących procedur zarządzania jakością. Są one, co potwierdza analiza ich treści, nie spójne nie tylko z zadaniami systemu, ale także nie odpowiadają zakresowi tego czynnościowego aspektu WSZJK, który określono w zarządzenie Nr 143/12/2013 z dnia 27 grudnia 2013 r. w sprawie wprowadzenia w życie procedur z zakresu wewnętrznego systemu zapewnienia jakości.

Ocena wszystkich dokumentów opisujących WSZJK z punktu widzenia aktualnie obowiązujących standardów budowy i funkcjonowania takich systemów w sektorze szkół wyższych upoważnia do stwierdzenia, że choć obejmuje wszystkie podstawowe składniki, to ich opis nie jest zgodny z obowiązującym modelem wzorcem systemu. Ponadto nie jest on wewnątrznie spójny a stopień uszczegółowienia poszczególnych aspektów systemu jest różny.

Ocena tak zbudowanego WSZJK w Wyższej Szkole Bezpieczeństwa i na Wydziale Studiów Społecznych nie może być satysfakcjonująca. Wynika ona z nie respektowania istotnych jego elementów, które w konsekwencji prowadzą do niewspółmiernie małej, w stosunku do jego potencjalnych możliwości, efektywności. Ocena jakości kształcenia dotycząca innych kryteriów oceny przedstawiona w poprzednich częściach tego Raportu z Wizytacji potwierdza relatywnie małą skuteczność WSZJK.

Władze WSB w Poznaniu, po przedstawieniu całego kompleksu spraw dotyczących małej skuteczności WSZJK w Uczelni i na Wydziale, co miało miejsce w toku kilkukrotnych spotkań członków Zespołu i władzami Uczelni, podjęty zdecydowane działania mające na celu rozwiązanie tego problemu. Ich rezultatem było przesłanie do Zespołu Oceniającego PKA dokumentu, który stanowiłby swego rodzaju harmonogram działań na najbliższy i przyszły rok w obszarach doskonalenia jakości kształcenia, wynikających z małej skuteczności obecnie funkcjonującego WSZJK. W taki sposób powstał Program operacyjny doskonalenia jakości kształcenia. Harmonogram działań na rok 2015, został przedstawiony zespołowi PKA .

Analiza zawartości informacyjnej tego Programu wskazuje, że Uczelnia, w ramach doskonalenia jakości kształcenia na kierunku *zarządzanie* w roku 2015 i 2016 zamierza podjąć i zrealizować 31 przedsięwzięć. Będą to przedsięwzięcia o różnym zakresie przedmiotowym, stopniu wymagań merytorycznych i metodologicznych, odmiennej pracochłonności i zaangażowaniu realizatorów. Dla ich uwiarygodnienia każde planowane do realizacji przedsięwzięcie jest konkretyzowane poprzez wskazanie jego realizatora oraz podmiotu odpowiedzialnego, sposobu realizacji i terminu oraz ewentualnych uwag.

Tymi najistotniejszymi obszarami doskonalenia mają być działania dotyczące opracowania nowej strategii Uczelni i Wydziału, określenia polityki jakości i polityki jakości kształcenia, przygotowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia we wszystkich jego czterech aspektach, a także wdrożenie czynników i warunków determinujących jego skuteczne stosowanie.

Ocena ogółem opisanego wyżej programu operacyjnego doskonalenia jakości kształcenia na kierunku *zarządzanie* przedstawianego w formie harmonogram działań na lata 2015 – 2016 wypada satysfakcjonująco. Należy mieć tylko nadzieję, że przedsięwzięcia te o tak szerokim zakresie zostaną wdrożone.

Ocena WSZJK w świetle podanych wyżej informacji ulega zmianie. Zespół Oceniający PKA dostrzegając kompleksowość i realność przygotowanego dokumentu oraz dużą determinację władz w jego opracowanie i wdrożenie, pozytywnie ocenia proponowane przedsięwzięcia w zakresie doskonalenia jakości kształcenia i wyraża nadzieję, że WSZJK będzie wykorzystywany w deklarowanym przez władze Uczelni terminie.

Przyjęte i syntetycznie omówione wyżej wewnętrzne aktywność normatywne, uzupełnione podstawowymi dokumentami wyznaczającymi zasady funkcjonowania Szkoły, takimi jak: Statut Uczelni (Zarządzenie Nr 56/09/2011 z dnia 27 września 2011 r., w sprawie stwierdzenia wejścia w życie „Statutu WSB”) oraz Regulamin studiów (Zarządzenie Nr 98/12/2011 z dnia 30 grudnia 2011 r. w sprawie wprowadzenia w życie nowego „Regulaminu studiów”), określają strukturę zarządzania kierunkiem *zarządzanie* ukierunkowaną na analizę, ocenę i doskonalenie jakości kształcenia.

Istotnymi wewnętrznymi aktami normatywnymi wpisującymi się strukturę zarządzania kierunkiem podporządkowaną ocenie i doskonaleniu jakości kształcenia, są obok wskazanych wyżej dokumentów o charakterze ogólnym, dwa dokumenty, które wyznaczają

funkcjonowanie jednostek organizacyjnych oraz które, zgodnie z zakresem swoich kompetencji, dokonują systematycznej oraz kompleksowej oceny efektów kształcenia. Są to opracowanie pt. „Kompetencyjne zakresy obowiązków jednostek organizacyjnych w pionie funkcjonalnym prorektora ds. jakości” oraz przywołane wcześniej Zarządzenie Nr 028/03/2015 Rektora Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu w sprawie powołania Rady ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowych Komisji ds. Jakości Kształcenia.

Wynika z nich, że na poziomie rektorskim funkcjonuje Rada ds. Jakości Kształcenia, a na poziomie Wydziałów - Komisje ds. Jakości Kształcenia.

Oceniając strukturę zarządzania kierunkiem *zarządzanie* ukierunkowaną na analizę, ocenę i doskonalenie jakości kształcenia a także dokonywanie kompleksowej oceny efektów kształcenia należy zauważyć, że respektuje ona podstawowe wymogi formalne. Jest bardzo prostym rozwiązaniem strukturalnym, co ułatwia realizację zadań. Wszystkie wyróżnione w nim podmioty funkcjonują w oparciu o wewnętrzne normy prawne.

To, co będzie z pewnością nowym istotnym wyzwaniem dla tych podmiotów funkcjonujących na rzecz doskonalenia jakości kształcenia to ustalenie i uspojnienie zasad ich działania, w tym także zakresu zadań, kompetencji i odpowiedzialności w związku z planowanym do opracowania w najbliższej przyszłości nowym WSZJK WSB w Poznaniu.

Analizując przedłożone podczas wizytacji dokumenty dotyczące funkcjonowania WSZJK w WSS WWSB w Poznaniu możemy stwierdzić, że system ten nie tylko, że został stworzony, ale także funkcjonuje. Potwierdza to cała przedłożona Zespołowi Oceniającemu do wglądu dokumentacja opisująca funkcjonowanie Komisji ds. Jakości Kształcenia (KJK). Funkcjonowanie odzwierciedlają posiedzenia Komisji, które, w okresie ostatniego roku akademickiego, odbyły się w dniach 24 kwietnia 2015 r., oraz 22 czerwca 2015 r.

Reasumując można stwierdzić, że Wydział Studiów Społecznych WSB w Poznaniu określił strukturę WSZJK. Jego wewnętrzna budowa daje podstawy do stwierdzenia, że stworzony system umożliwia dokonywanie oceny programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości efektów kształcenia. Wydział prowadził przedsięwzięcia dotyczące oceny efektów kształcenia.

Oceniając skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie analizy efektów kształcenia i mechanizmów służących monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia w Wydziale Studiów Społecznych należy stwierdzić, że identyfikuje się szereg przedsięwzięć, ukierunkowanych na rzecz doskonalenia jakości kształcenia. Są one podejmowane przez jednostki powołane do analizy, oceny i doskonalenia jakości kształcenia, szczególnie Komisję ds. Jakości Kształcenia na WSS. Istotnym wsparciem dla prowadzonych na Wydziale przedsięwzięć projakościowych są działania realizowane przez jednostki organizacyjne funkcjonujące w pionie Prorektora ds. Jakości, szczególnie Centrum Jakości Kształcenia. Nie można również zapomnieć o pomocy, którą udzielają władze Wydziału oraz Uczelni.

Dla potwierdzenia skuteczności przedsięwzięć podejmowanych w ostatnich latach przez jednostki organizacyjne Uczelni i Wydziału funkcjonujące na rzecz doskonalenia jakości kształcenia, przygotowano zestawienie dokumentujące takie działania. Zespół Oceniający otrzymał ich wykaz, który ilustruje zakres przedsięwzięć podjętych w zakresie doskonalenia jakości kształcenia w latach 2013 – 2015 (zob. tabela B). Należy podkreślić, że były one prowadzone z udziałem interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych na kierunku *zarządzanie*.

Tabela B. Zestawienie działań podjętych w zakresie doskonalenia jakości kształcenia w latach 2013 – 2015

ZESTAWIENIE DZIAŁAŃ PODJĘTYCH W ZAKRESIE DOSKONALENIA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA W LATACH 2013 - 2015
Z UDZIAŁEM INTERESARIUSZY ZEWNĘTRZNYCH I WEWNĘTRZNYCH NA KIERUNKU *ZARZĄDZANIE* PROWADZONYM W
WYDZIALE STUDIÓW SPOŁECZNYCH W POZNANIU WYŻSZEJ SZKOŁY BEZPIECZEŃSTWA

L.p.	PROBLEM/OBSZAR DOSKONALENIA	DZIAŁANIA	EFEKTY DZIAŁAŃ
1	Konieczność opracowania programu kształcenia, w tym: koncepcji kształcenia oraz przewidywanych efektów kształcenia w związku z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji oraz przejścia Uczelni na profil praktyczny.	Spotkanie władz Uczelni z przedstawicielami interesariuszy wewnętrznych (z kierownikiem katedry Nauk o zarządzaniu dr. hab. Danielem FICEM i jej członkami) oraz interesariuszy zewnętrznych (przedstawiciele pracodawców i organizacji, z którymi Uczelnia podpisała porozumienia o współpracy) w celu przekazania informacji oraz wyznaczenia celów i zadań dotyczących Krajowych Ram Kwalifikacji, zmiany profilu kształcenia i koniecznych, wynikających z nich zmian w programach kształcenia. Powołano również zespoły ds. opracowania koncepcji kształcenia oraz efektów kształcenia (z włączeniem do nich kierownika katedry)	Wynikiem prowadzonych działań było opracowanie programów kształcenia (w tym koncepcji kształcenia oraz efektów kształcenia) zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji przy współudziale interesariuszy wewnętrznych (członkowie katedry Nauk o zarządzaniu mający znaczny dorobek w danej dyscyplinie nauki (dr hab. Daniel FIC, dr hab. Piotr GRUDOWSKI), przedstawiciele studentów (członkowie Samorządu studenckiego)) i interesariuszy zewnętrznych (przedstawiciele instytucji, z którymi Uczelnia ma podpisane porozumienia o współpracy (pplk mgr Ryszard GRZEŚKOWIAK - wojskowy komendant uzupełnień w Poznaniu))
2	Dostosowanie programu kształcenia do dynamiki zmian i potrzeb rynku pracy oraz zainteresowań potencjalnych studentów - kandydatów na studia (m. in. pod względem zróżnicowania specjalności, określonej sekwencji przedmiotów, spójności proponowanych treści) - zgłoszone m. in. przez członków katedry Nauk o zarządzaniu	Zgłaszanie uwag, propozycji zmian do programów kształcenia, zgłaszanie propozycji nowych specjalności i nowych przedmiotów (w tym przedmiotów do wyboru) przez interesariuszy wewnętrznych (pracowników będących specjalistami w danej dziedzinie np: dr Wiesława HORST, dr hab. Arkadiusz BOROWIEC oraz studentów) i interesariuszy zewnętrznych (potencjalnych pracodawców, właścicieli firm, osób piastujących kierownicze stanowiska, a od maja 2014 r. przedstawiciele powołanej w Uczelni Rady Pracodawców ds. oceny praktycznego kształcenia studentów)	W wyniku prowadzonych działań udoskonalono program kształcenia poprzez wzbogacenie go nowymi specjalnościami (w edycji 2014: <i>zarządzanie</i> kadrami - outsourcing HR, coaching i przywództwo w biznesie (układ przedmiotów specjalnościowych: moduł C planów studiów dla poszczególnych, nowych specjalności stanowi wynik zgłaszanych przez interesariuszy propozycji)), specjalnościowymi efektami kształcenia czy też zajęciami terenowymi rozwijającymi umiejętności studentów pożądane w ich przyszłym środowisku zawodowym.
3	Utworzenie organu, którego działalność skupiałaby się na budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia poprzez odniesienie jej do współczesnych wymagań stawianych przez rynek pracy - zapotrzebowanie zgłaszane przez przedstawicieli wybranych interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych (m. in. mgr Katarzyna WIERZBIŃSKA)	Wprowadzono zarządzenie nr 045/05/2014 z dnia 14 maja 2014 r., powołując Radę Pracodawców ds. do oceny praktycznego kształcenia studentów	Stale budowanie wysokiej kultury jakości kształcenia i odnoszenie jej do współczesnych wymagań stawianych przez rynek pracy poprzez wnioski płynące z posiedzeń Rady Pracodawców ds. oceny praktycznego kształcenia studentów
4	Zwiększenie udziału interesariuszy zewnętrznych i studentów w procesach decyzyjnych dotyczących funkcjonowania Uczelni - uwaga zgłoszona przez Zespół Oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej wizytujący kierunek pedagogika w Wydziale Studiów Społecznych w Poznaniu	Wprowadzono zarządzenie nr 028/03/2015 z dnia 31 marca 2015 r. oraz zarządzenie nr 056/06/2014 z dnia 10 czerwca 2014 r. powołujące Uczelnianą Radę ds. jakości kształcenia, Wydziałowe Komisje ds. jakości kształcenia oraz Rady Studentów, w których składzie znaleźli się przedstawiciele pracodawców i studentów.	W wyniku podjętych działań stało się możliwe pozyskanie informacji od studentów na temat funkcjonowania Uczelni, a tym samym poprawienie jakości kształcenia, np: pozytywna opinia studentów dotycząca zajęć terenowych przełożyła się na zwiększenie liczby zajęć realizowanych poza murami Uczelni, a pozytywna opinia studentów dotycząca zajęć realizowanych w postaci obozów sportowych oraz propozycje realizacji wybranych pakietów zajęć w postaci obozów przełożyły się na realizację zjazdów wyjazdowych - realizowanych poza murami Uczelni
5	Rozbieżności w metodologii prac dyplomowych studentów - zgłoszone przez kierownika katedry Nauk o bezpieczeństwie prof. dr. hab. Mariana KOPCZEWSKIEGO	Opracowanie przez interesariuszy wewnętrznych (prof. dr. hab. Mariana KOPCZEWSKIEGO i mgr Edytę ŚLACHCIŃSKĄ) Uczelni wzorcowych sylabusów do przedmiotów związanych z metodologią badań naukowych oraz proseminarium i seminarium dyplomowym. Określenie tematyki prac dyplomowych adekwatnie do kierunku i specjalności studiów	W wyniku podjętych działań udostępniono pracownikom i studentom opracowane wzorcowe sylabusy do przedmiotów: metodologia badań naukowych, proseminarium dyplomowe i seminarium dyplomowe (wprowadzone ZARZĄDZENIEM Nr 14/02/2013 Rektora Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu z dnia 12 lutego 2013 r. w sprawie wprowadzenia wzorcowych treści kształcenia dla przedmiotów Proseminarium i Seminarium dyplomowe) realizowanych na poszczególnych kierunkach studiów I stopnia, a także wprowadzono stosowanie Karty Dyplomanta umożliwiającej wcześniejsze przedstawienie Radzie Wydziału tematów prac dyplomowych wraz z określonymi problemami i hipotezami badawczymi, celem pracy i wstępną literaturą

6	Konieczność weryfikacji i aktualizacji zaproponowanych efektów kształcenia m. in. pod względem merytorycznym, związanym z wymaganiami prawnymi czy też adekwatności do zapotrzebowania rynku pracy - zgłoszona przez mgr Adama KUŹMĘ - radcę prawnego	Wprowadzono zarządzenie nr 052/06/2015 z dnia 07 czerwca 2015 r., powołując ekspertów ds. do weryfikacji i aktualizacji efektów kształcenia zarówno kierunkowych, jak i przedmiotowych opisanych w sylabusach przedmiotów.	Zweryfikowano i zaktualizowano efekty kształcenia m. in. pod względem merytorycznym, związanym z wymaganiami prawnymi czy też adekwatności do zapotrzebowania rynku pracy
7	Ocena nauczycieli akademickich związanych z realizacją procesu kształcenia, w tym zgłaszanie potrzeby oceny wybranych nauczycieli przez studentów	Przeprowadzanie ankiet wśród studentów oceniających proces dydaktyczny zgodnie z obowiązującym arkuszem ewaluacji - załącznik nr 4.C do ZARZĄDZENIA Nr 068/07/2013 Rektora Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu z dnia 03 lipca 2013 r. w sprawie zmian w Systemie okresowej oceny pracowników Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu	Opinie studentów na temat realizacji procesu kształcenia w odniesieniu do poszczególnych nauczycieli oraz wynikające z nich działania mające wpływ na doskonalenie jakości kształcenia m.in. poprzez przeprowadzenie rozmów dyscyplinujących z nauczycielami uzyskującymi najniższe oceny (po powtórnym przeprowadzeniu ankiety), zorganizowanie spotkania - studenci - wykładowca, mającego na celu wyjaśnienie zaistniałych nieporozumień czy też rozwiązanie umów o pracę w przypadku wybranych nauczycieli akademickich, którzy nie stosowali się do zaleceń
8	Wsparcie studentów i absolwentów w stwarzaniu możliwości potencjalnego zatrudnienia oraz poszukiwaniu pracy - zapotrzebowanie zgłaszane przez przedstawicieli studentów i absolwentów (mgr Ireneusz LEŚNICZAK - prezes Stowarzyszenia Absolwentów)	Podpisanie porozumień o współpracy w celach odbywania studenckich praktyk zawodowych, organizacja Targów Pracy oraz kontakt Centrum Spraw Studenckich (w tym Akademickiego Biura Karier i Rozwoju) z potencjalnymi pracodawcami (umieszczanie ofert pracy na stronie internetowej) i organizowanie różnego rodzaju kursów służących nabywaniu kompetencji pożądanых na rynku pracy	Stworzenie szerszych możliwości odbywania studenckich praktyk zawodowych przez studentów, znalezienia zatrudnienia poprzez Centrum Spraw Studenckich i Akademickie Biuro Karier i Rozwoju (m. in. poprzez stronę internetową Uczelni i zamieszczone na niej oferty pracy) oraz nabycia kompetencji (kwalifikacji) pożądanых na rynku pracy poprzez uczestnictwo w różnego rodzaju kursach organizowanych przez Uczelnię
9	Dokładniejsza weryfikacja osiągnięcia założonych efektów kształcenia podczas praktyk przez interesariuszy zewnętrznych - przyjmujących studentów na praktyki - zgłoszenie przez opiekuna praktyk studenckich mgr Annę KOŁODZIEJ przy współpracy przedstawicieli instytucji przyjmujących studentów na praktyki	Od semestru letniego roku akademickiego 2014/2015 wprowadzono zarządzeniem nr 149/12/2014 z dn. 29 grudnia 2014 r. zmianę w treści Regulaminu studenckich praktyk zawodowych oraz w Opinii o praktyce zawodowej studenta uwzględniającą osiągnięcie przez studentów odbywających praktykę zawodową założonych efektów kształcenia, jak również konieczność potwierdzenia osiągnięcia przez studentów tychże efektów przez osobę wydającą opinię o praktykach.	Opiniowanie przez przedstawicieli pracodawców osiągniętych przez studentów efektów kształcenia podczas studenckich praktyk zawodowych, tzn. określenie ich wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, co w zdecydowany sposób pozwoli zwiększyć poziom osiągniętych kompetencji zawodowych studentów
10	Efektywne monitorowanie karier zawodowych absolwentów i jego wpływ na doskonalenie programów kształcenia - uwaga zgłoszona przez Zespół Oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej wizytujący kierunek bezpieczeństwo narodowe w Wydziale Studiów Społecznych w Gliwicach	Badanie losów zawodowych absolwentów poprzez zastosowanie metody sondażu diagnostycznego techniką ankiety (udoskonalony, po uwagach PKA, wzór ankiety wprowadzono zarządzeniem rektora nr 013/02/2015 z dn. 16 lutego 2015 r. w sprawie zmian w zakresie składu Komisji oraz procedury monitorowania karier zawodowych absolwentów Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa), przygotowywanie raportów z analizy wyników ankiety oraz uwzględnianie ich podczas posiedzeń komisji do spraw monitorowania karier zawodowych absolwentów	Udoskonalenie programów kształcenia w wyniku analizy raportów z monitoringu karier dokonanej przez komisję do spraw monitorowania karier zawodowych absolwentów (m. in. efektów kształcenia, planów studiów, specjalności), zwiększenie liczby porozumień dotyczących realizacji praktyk zawodowych czy też opracowanie listy instytucji, w których studenci mogą realizować zajęcia praktyczne
11	Zwiększenie udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w organizowaniu licznych konferencji naukowych - uwagi zgłaszane przez nauczycieli akademickich i studentów	Włączenie do komitetów organizacyjnych i naukowych interesariuszy zewnętrznych będących przedstawicielami innych Uczelni i instytucji oraz studentów.	Wzbogacenie merytoryczne konferencji skupiających przedstawicieli różnorodnych środowisk naukowych.
12	Zmniejszająca się liczba studentów będąca skutkiem niżu demograficznego	Wzmocnienie działań promocyjnych poprzez podpisanie umów partnerskich ze szkołami ponadgimnazjalnymi w województwie wielkopolskim	Organizacja wspólnych konkursów i olimpiad poświęconych zagadnieniom bezpieczeństwa w zarządzaniu (październik-czerwiec 2014, październik-czerwiec 2015) - m. in. z Zespołem Szkół Mechanicznych im. KEN w Poznaniu

13	Trudności w opanowaniu wiedzy teoretycznej przez studentów - zgłaszane przez wybranych nauczycieli akademickich (m. in. przez dr. Roberta WIERZBIŃSKIEGO)	Łączenie wiedzy teoretycznej z praktyczną m. in. poprzez wprowadzenie zajęć terenowych, nawiązanie w celu ich realizacji współpracy z przedsiębiorstwami prowadzącymi działalność gospodarczą w Wielkopolsce; prowadzenie kół naukowych przez doświadczonych praktyków (interesariuszy wewnętrznych) oraz spotkania z praktykami biznesu	W wyniku zawartych porozumień zrealizowano zajęcia w terenie m. in. w takich przedsiębiorstwach, jak: Volkswagen Poznań (zwiedzanie działu budowy karoserii i działu montażu, październik-czerwiec 2014, październik-czerwiec 2015), Nestle (zwiedzanie fabryki czekolad – analiza procesu zarządzania produkcją, czerwiec 2015), Raben (identyfikacja procesów logistycznych w Raben Gądki, październik-czerwiec 2015). Studenci uczestniczyli w drzwiach otwartych NBP oraz spotkali się z przedstawicielami NBP i młodymi przedstawicielami biznesu (Start up day)
14	Zwiększenie liczby zajęć/fakultetów dodatkowych/ponadprogramowych - zgłoszone przez studentów	Zwiększono liczbę wykładów dodatkowych prowadzonych przez zaproszonych gości będących doświadczonymi praktykami	W wyniku podjętych działań zorganizowano spotkanie studentów z przedstawicielami Okręgowego Inspektoratu Państwowej Inspekcji Pracy w dn. 21 maja 2015 r. (w ramach podjętej współpracy pomiędzy Wyższą Szkołą Bezpieczeństwa w Poznaniu a Okręgowym Inspektoratem Państwowej Inspekcji Pracy). Studenci mieli również możliwość wysłuchania międzynarodowego wykładu na temat więziennictwa w dn. 14 marca 2015 r. prowadzonego przez kpt. Leszka Kołtuna - szefa grup interwencyjnych służby więziennej oraz Pana Anttiheikki Mäntymaa, pracownika Zakładu Karnego w Kerava (Finlandia)
15	Trudności w opanowaniu wiedzy przez studentów z zakresu funkcjonowania samorządów terytorialnych - zgłoszone przez nauczycieli prowadzących przedmioty obejmujące zagadnienia z ww. tematyki	Nawiązanie współpracy z wybranymi gminami: Gmina Komorniki, Gmina Kórnik, Gmina Suchy Las	W wyniku podjętych działań odbyły się spotkania studentów i pracowników z przedstawicielami gmin. Uczestnictwo w Debacie poświęconej 25-leciu samorządności – Komorniki 27 maj 2015 r.
16	Zgłoszenie przez Zarząd Lotniska Ławica w Poznaniu (interesariusz zewnętrzny) problemu ze zbyt małą liczbą wykształconej kadry w zakresie zarządzania bezpieczeństwem na lotnisku	Podjęto decyzję o uruchomieniu specjalności: <i>zarządzanie bezpieczeństwem w logistyce i transporcie</i>	W wyniku prowadzonych działań utworzono nową specjalność, dostosowując się do potrzeb lokalnego rynku pracy, co nie tylko świadczy o elastyczności i różnorodności Uczelni w zakresie prezentowanej oferty edukacyjnej, ale również wpłynęło na zacieśnienie współpracy z lotniskiem Ławica oraz na zwiększenie liczby studentów. W ten sposób Uczelnia buduje również swój wizerunek Uczelni otwartej na nowe wyzwania i stale poszerzającej swoją ofertę edukacyjną
17	Stowarzyszenie Absolwentów Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu (interesariusz wewnętrzny) zwróciło się z prośbą o uruchomienie specjalności związanej z prowadzeniem działalności związanej z <i>zarządzaniem</i> w organizacjach publicznych ze względu na zainteresowanie absolwentów poszerzeniem wiedzy z tego zakresu	Podjęto decyzję o uruchomieniu specjalności: <i>zarządzanie</i> i dowodzenie w organizacji publicznej	W wyniku prowadzonych działań utworzono nową specjalność, dostosowując się do zgłaszanych potrzeb, co świadczy o elastyczności Uczelni i jej dążeniu do różnorodności w zakresie oferty edukacyjnej. Specjalność <i>zarządzanie</i> i dowodzenie w organizacji publicznej jest odpowiedzią na potrzeby rynku pracy oraz dynamicznie rozwijającej się branży usług publicznych, która poszukuje specjalistów posiadających wiedzę, a także praktyczne umiejętności w zakresie projektowania i organizowania procesu zarządzania oraz kwalifikacji niezbędnych w procesie dowodzenia organizacją. Jest to niezwykle istotne w kontekście zmian sposobów zarządzania i dowodzenia związanych ze zmianami funkcjonowania organizacji publicznych wynikającymi z postępu technologicznego. W ten sposób Uczelnia buduje również swój wizerunek Uczelni otwartej na nowe wyzwania i stale poszerzającej swoją ofertę edukacyjną.
18	Zgłoszenie potrzeby doszkalania pracowników przedsiębiorstw w zakresie coachingu, jako metody zarządzania zasobami ludzkimi przez współpracującą z Uczelnią agencję pracy (interesariusz zewnętrzny), specjalizującą się w rekrutacji i szkoleniu pracowników na stanowiskach menadżerskich	Podjęto decyzję o uruchomieniu specjalności: <i>Coaching</i> i przywództwo w biznesie	W wyniku prowadzonych działań utworzono nową specjalność, dostosowując się do zgłaszanych potrzeb, co świadczy o elastyczności Uczelni i jej dążeniu do różnorodności w zakresie oferty edukacyjnej. Dzięki temu nawiązano również współpracę z przedsiębiorstwami, co wzbogaciło również praktyczny wymiar kształcenia. W ten sposób Uczelnia buduje również swój wizerunek Uczelni otwartej na nowe wyzwania i stale poszerzającej swoją ofertę edukacyjną

19	Stale podnoszenie kwalifikacji pracowników w ramach budowania polityki jakości kształcenia opartej o wykwalifikowaną kadrę dydaktyczną - zgłoszone przez kierowników katedr	Kierowanie pracowników naukowo-dydaktycznych na konferencje naukowe w ramach współpracy jednostek międzyuczelnianych oraz na staże naukowe.	Efektom podjętych działań są artykuły naukowe pracowników oraz staże naukowe w jednostkach pozauczelnianych skutkujące napisaniem i obroną pracy doktorskiej
20	Poszerzanie realizowanej przez Uczelnię działalności społecznej dotyczącej m. in. organizowania akcji charytatywnych i niesienia pomocy innym - zgłoszone przez studentów będących członkami kół naukowych	Organizacja akcji charytatywnych we współpracy z interesariuszami zewnętrznymi	W wyniku podjętych działań zorganizowano akcję „Zostań gwiazdorem” polegającą na ufundowaniu paczek/ prezentów dla poznańskich domów dziecka, a także dzieci z Kresów czy też akcja ”Podziel się sobą z innymi”, umożliwiającą cykliczne oddawanie krwi pod skrzydłami Uczelni
21	Zgłoszenie chęci wyjazdów przez studentów oraz pracowników Uczelni na stypendium w ramach Programu Erasmus	Przystąpiono do programu Erasmus, umożliwiając tym samym pracownikom i studentom Uczelni udział w wyjazdach związanych z odbywaniem studiów przez studentów w Uczelniach zagranicznych oraz działalnością dydaktyczną i szkoleniową w przypadku nauczycieli. Jednocześnie organizowane są cykliczne spotkania informacyjne dla studentów i pracowników, podczas których są wyjaśniane kwestie możliwości wyjazdu, określane są warunki organizacyjne oraz wsparcie merytoryczne - kontakt z Uczelniami zagranicznymi.	Pracownicy i studenci mają większe możliwości wyjazdu zagranicznego, a tym samym własnego rozwoju. Każdorazowo są podpisywane umowy z osobami chcącymi wyjechać na stypendium w ramach Programu Erasmus
22	Potrzeba zorganizowania spotkania dla zagranicznych partnerów (obecnych i nowych) w celu lepszej i bardziej ścisłej kooperacji - zgłoszona przez interesariuszy zewnętrznych (zagranicznych partnerów Uczelni, m. in. przez przedstawicieli University of Defence w Brnie (Czechy)	Zorganizowanie I International Week w 2014 r. podczas XII Międzynarodowej Konferencji Naukowej "Edukacja XXI wieku": <i>Podmioty, środowiska i obszary edukacyjne. Wyzwania i zagrożenia połowy XXI wiek</i> . Planuje się kontynuację kolejnej edycji w 2015 r..	Wymiana doświadczeń partnerów, zacieśnianie współpracy i lepsza kooperacja.
23	Potrzeba realizowania wspólnych przedsięwzięć z partnerami zagranicznymi - zgłaszana przez kierowników katedr Uczelni	Rozmowy na temat organizacji wspólnych konferencji, realizowania projektów badawczych, unijnych, wydawania publikacji z partnerami zagranicznymi.	Organizacja XI i XII Międzynarodowej Konferencji Naukowej "Edukacja XXI wieku" oraz wydanie monografii przy udziale partnerów zagranicznych
24	Zwiększenie liczby spotkań/wykładów z ważnymi osobistościami z zagranicy mającymi bogate doświadczenie zawodowe zdobyte - zgłaszane przez studentów	Nawiązanie kontaktów i stworzenie możliwości zorganizowania wykładów dla studentów z ważnymi osobistościami z zagranicy mającymi bogate doświadczenie zawodowe	Zorganizowanie następujących wykładów otwartych dla studentów: - wykład dla studentów WSB „Rola współpracy międzynarodowej w działaniach i szkoleniu Federalnego Biura Śledczego Departamentu Sprawiedliwości Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej”, Anthony RUSSO, były Agent FBI, Attaché przy Ambasadzie USA w Polsce, 22. 05.2013 r.; - wykład dla studentów WSB „Rola i zadania Wielonarodowego Korpusu Północno-Wschodniego w Szczecinie”, Bogusław SAMOL, Dowódca Wielonarodowego Korpusu Północno-Wschodniego, generał broni, 17. 06. 2013 r.; - wykład dla studentów WSB „Bezpieczeństwo międzynarodowe w obliczu współczesnych wyzwań”, Lutz NIEMANN, Szef Sztabu Wielonarodowego Korpusu Północno-Wschodniego, generał brygady, 14. 06. 2014 r.; - wykład dla studentów WSB „Psychopatia i zachowania kryminalne”, dr Daniel BODUSZEK, wykładowca psychologii kryminalnej w Zakładzie Zachowań i Nauk Społecznych Instytutu Psychologii Śledczej Uniwersytetu w Huddersfield, 19, 20.01.2014 r.

Ten obszerny liczący aż 24 przedsięwzięcia zbiór obrazuje różnorodność, skalę i zakres dokonań. Interesujące są zwłaszcza efekty działań, które opisują realnie dokonane zmiany w funkcjonowaniu WSZJK.

Dokonując oceny skuteczności WSZJK na Wydziale Studiów Społecznych, tym jego przydatności w zakresie analizy efektów kształcenia i mechanizmów służących monitorowaniu oraz doskonaleniu programu kształcenia na prowadzonym kierunku studiów *zarządzanie*, w świetle zawartych w tabeli B informacji, należy stwierdzić, że przedstawione w niej informacje potwierdzają pozytywną ocenę tego kryterium cząstkowego.

Z informacji udostępnionych przez Uczelnię oraz Wydział Studiów Społecznych wynika, że w sposób ciągły i systematyczny oceniają one jakość oraz dostępność informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia. Pozyskane dane w tym szczególnie rozmowy i kierownictwem Wydziału oraz analiza protokołów z posiedzeń jednostek zajmujących się doskonaleniem jakości kształcenia wynika, że zakres informacji składających się na ten system upowszechniania informacji uznać można za jednolity.

Informacje związanych z ofertą kształcenia, która adresowana jest do studentów oraz kandydatów na studia, pozyskiwane są w oparciu o analizę szerokiego spektrum instrumentów zbierania informacji. Za takie uznać można mechanizmy pozwalające na identyfikację informacji zawartych w Informatorze Akademickim Uczelni czy stronie internetowej, ale również uzyskane z Dziekanatu i Akademickiego Biura karier i Rozwoju.

Formalna i realna ocena systemu upowszechniania informacji, upoważnia do stwierdzenia, że rozwiązanie ustalone w wyniku oceny jakości kształcenia na Wydziale Studiów Społecznych jest rozwiązaniem typowym dla większości szkół wyższych Polsce. Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa i Wydział Studiów Społecznych są, pod tym względem, typowymi podmiotami tego sektora.

Reasumując powyższe ustalenie można stwierdzić, że na Wydziale Studiów Społecznych funkcjonuje system upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia, oraz wprowadzanych zmian. Jego budowa i funkcjonowanie powinno być dalej doskonalone tak, aby skuteczność jego stosowania nieustannie rosła.

8.2).

Udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia jest identyfikowany. Biorą oni czynny udział w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości w WSB oraz na WSS.

Współpraca z Radą Pracodawców Wydziału wynikała z treści przywołanego wcześniej Zarządzenia i polegała na prowadzeniu działań, które były jednoznacznie podporządkowane zapewnieniu i doskonaleniu jakości kształcenia. Była sformalizowana, co potwierdzono w toku analizy protokołów z posiedzeń Rady. Stwierdzono, że w ostatnim okresie posiedzenia odbywały się w dniach: 30 maja 2014 r., 28 listopada 2014 r., 20 lutego 2015 r. oraz 18 czerwca 2015 r., a ich przedmiotem były działania związane z szeroko rozumianą budową kultury jakości kształcenia.

Drugą grupę interesariuszy zewnętrznych stanowili przedstawiciele podmiotów otoczenia społeczno-gospodarczego, którzy podpisali z Wydziałem dwustronne porozumienie o współpracy oraz listy intencyjne. Formą budowy kultury jakości kształcenia na Wydziale przez tę grupę były mniej lub bardziej regularne konsultacje. Organizowane w taki sposób spotkania i dyskusje miały za podstawowy cel dalsze doskonalenie jakości kształcenia.

Z powyższego wynika, że udział interesariuszy zewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia uznać można za satysfakcjonujący. Biorą oni czynny udział w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości w Uczelni i na Wydziale.

Udział interesariuszy wewnętrznych, przede wszystkim studentów, przejawia się udziałem przedstawicieli Samorządu Studenckiego w obradach ciał kolegialnych Uczelni z prawem głosu.

Wynika on również z treści przywoływanego wcześniej Zarządzenie Nr 56/06/2014, a dotyczącego Rad Studentów Wydziałów. Rady te realizując swoje zadania w istotnym stopniu współprzyczyniają się do doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Studiów Społecznych.

Nie sposób także pominąć przy ocenie budowy kultury jakości kształcenia na Wydziale pracowników, jako interesariuszy wewnętrznych. Ich udział w zapewnieniu i doskonaleniu jakości kształcenia.

Potwierdzeniem aktywnej roli wszystkich interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w budowaniu kultury jakości kształcenia w WSB w Poznaniu jest treść tabeli B (zob. tabela B). Opisuje ona zestawienie działań podjętych na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia, które prowadzone były z ich udziałem na kierunku *zarządzanie*.

W świetle powyższych ustaleń można zauważyć, że skuteczność budowy kultury jakości kształcenia przez pracowników jako interesariuszy wewnętrznych jest identyfikowana.

Reasumując można stwierdzić, że udział interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości w Wydziale Studiów Społecznych jest identyfikowany i to na poziomie satysfakcjonującym. Ocena dwóch grup interesariuszy zewnętrznych, ma nie tylko charakter formalny, a zidentyfikowane w toku oceny jakości kształcenia podejmowane przez nich działania należy uznać jako zapewniające w istotnym stopniu dostosowanie efektów kształcenia do aktualnego poziomu wiedzy oraz wymagań otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy. Ocena stopnia zaangażowania studentów jakością kształcenia, w tym także rola przedstawicieli studentów w organach kolegialnych WSB oraz ich wpływ na jej doskonalenie jest istotna i nie ma tylko charakteru formalnego. Oceniając zaangażowanie pracowników Wydziału w proces budowy kultury jakości kształcenia na kierunku *zarządzanie* należy zauważyć jego różnorodność, szeroki zakres oraz nie często obserwowaną skuteczność.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+	+	+/-	+
umiejętności	+	+	+	+	+/-	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+/-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1) Wydział Studiów Społecznych WSB w Poznaniu określił strukturę WSZJK. Jego wewnętrzna budowa daje podstawy do stwierdzenia, że stworzony system umożliwia dokonywanie oceny programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości efektów kształcenia. Wydział prowadził przedsięwzięcia dotyczące oceny efektów kształcenia. Na Wydziale Studiów Społecznych funkcjonuje system upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia, oraz wprowadzanych zmian. Jego budowa i funkcjonowanie powinno być dalej doskonalone tak, aby skuteczność jego stosowania nieustannie rosła.

8.2) Udział interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości w Wydziale Studiów Społecznych jest identyfikowany i to na poziomie satysfakcjonującym. Ocena dwóch grup interesariuszy zewnętrznych, ma nie

tylko charakter formalny, a zidentyfikowane w toku oceny jakości kształcenia podejmowane przez nich działania należy uznać jako zapewniające w istotnym stopniu dostosowanie efektów kształcenia do aktualnego poziomu wiedzy oraz wymagań otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy. Ocena stopnia zaangażowania studentów jakością kształcenia, w tym także rola przedstawicieli studentów w organach kolegialnych WSB oraz ich wpływ na jej doskonalenie jest istotna i nie ma tylko charakteru formalnego. Oceniając zaangażowanie pracowników Wydziału w proces budowy kultury jakości kształcenia na kierunku *zarządzanie* należy zauważyć jego różnorodność, szeroki zakres oraz nie często obserwowaną skuteczność.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		Wyróżniająco (6)	W pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
1	Koncepcja rozwoju kierunku			X		
2	Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3	Program studiów		X			
4	Zasoby kadrowe		X			
5	Infrastruktura dydaktyczna		X			
6	Prowadzenie badań naukowych	Nie dotyczy				
7	System wsparcia studentów w procesie uczenia się					
8	Wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Konieczne jest pełne wdrożenie określonych w tabeli A (Program operacyjny doskonalenia jakości kształcenia na kierunku *zarządzanie*. Harmonogram działań na lata 2015 – 2016) przedsięwzięć doskonalących funkcjonowanie WSZJK.

Władze Uczelni zobowiązuje się do przedstawienia w terminie określonym w przywołanej wyżej tabeli (do końca roku 2016) sprawozdania z realizacji przyjętych do wykonania działań. Rozwój kierunku *zarządzanie* wymaga doskonalenia procesu kształcenia i jego wyraźnej orientacji na określone potrzeby wynikające z oczekiwań rynku pracy. Uczelnia powinna nawiązać współpracę z Uczelniami zagranicznymi o podobnym profilu kształcenia w celu wymiany doświadczeń dydaktycznych. Wewnętrzny system zapewnienia jakości wymaga doskonalenia w zakresie przeglądów programowych i procesu dyplomowania. Biblioteka Uczelni wymaga wzbogacenia zbiorów i pełnej informatyzacji.

W odpowiedzi na raport z wizytacji Uczelnia zadeklarowała podjęcie działań naprawczych w nim wskazanych, w tym powołała zespół ds. opracowania nowej Strategii Rozwoju Uczelni.